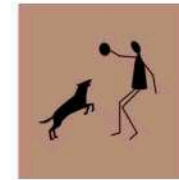
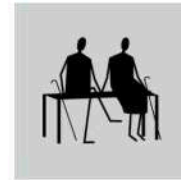
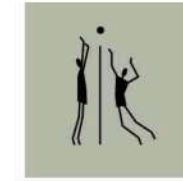

●●●● STU akad. rok
●●●● FAD 25/26

portfólio

nábřeží v Belehradě

študenti:

Anna Čárska

Marian Gregor Ciaian

vedúci práce:

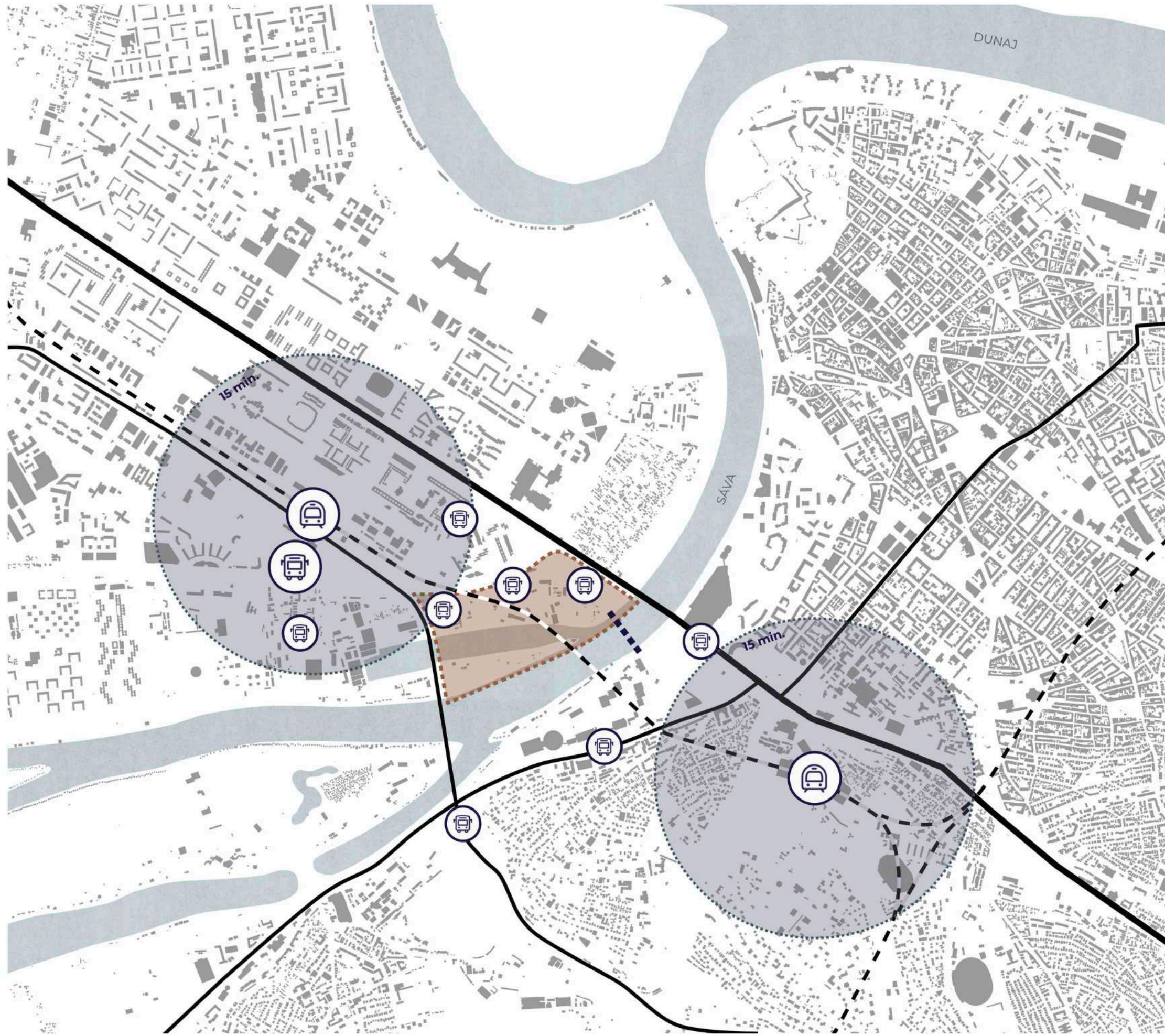
Ing. arch. **Andrej Alexy**

doc. Ing. arch. **Michal Bogár**, PhD.

garantka predmetu:

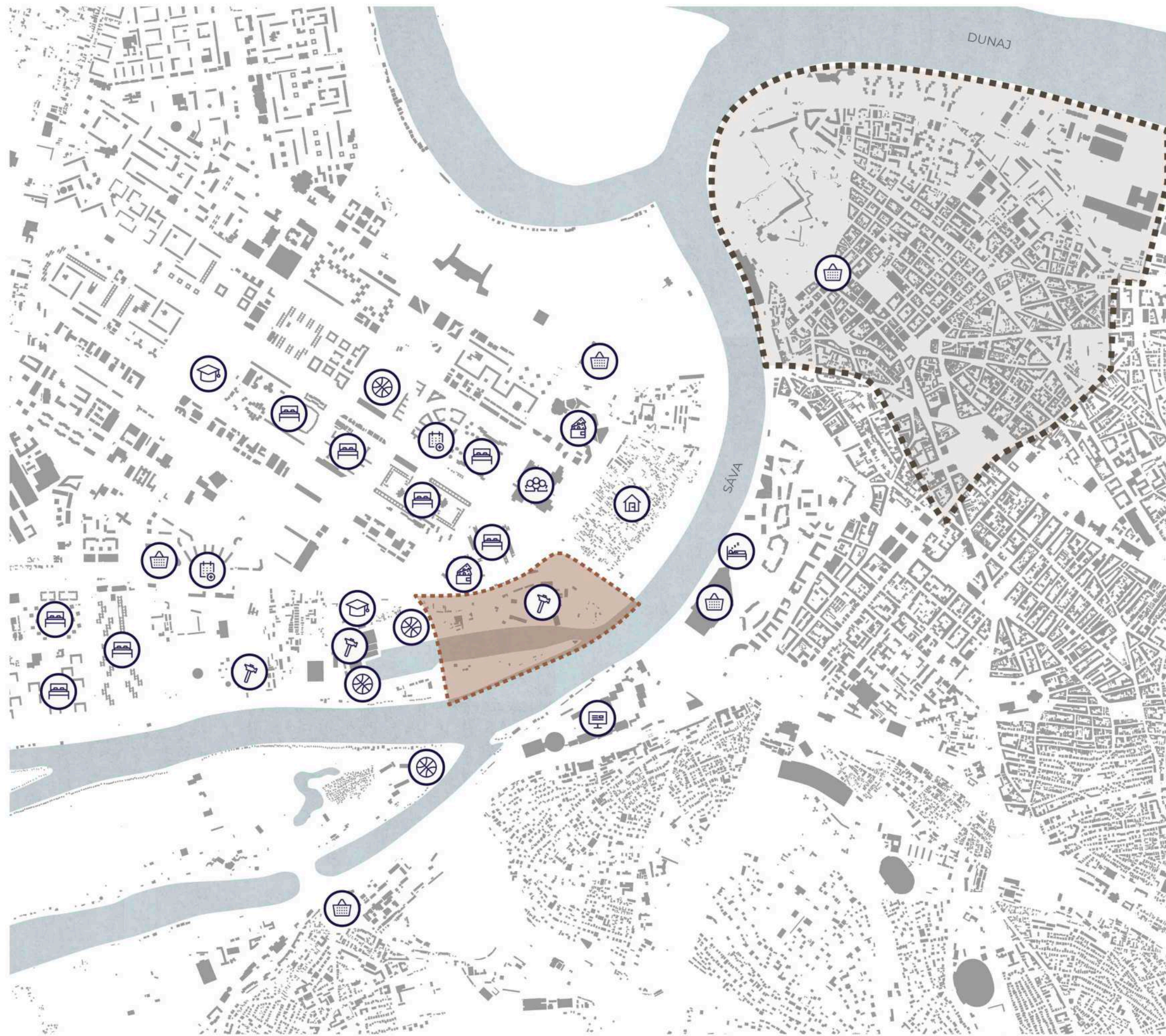
Prof. Ing. arch. **Lubica Vitková**, PhD.

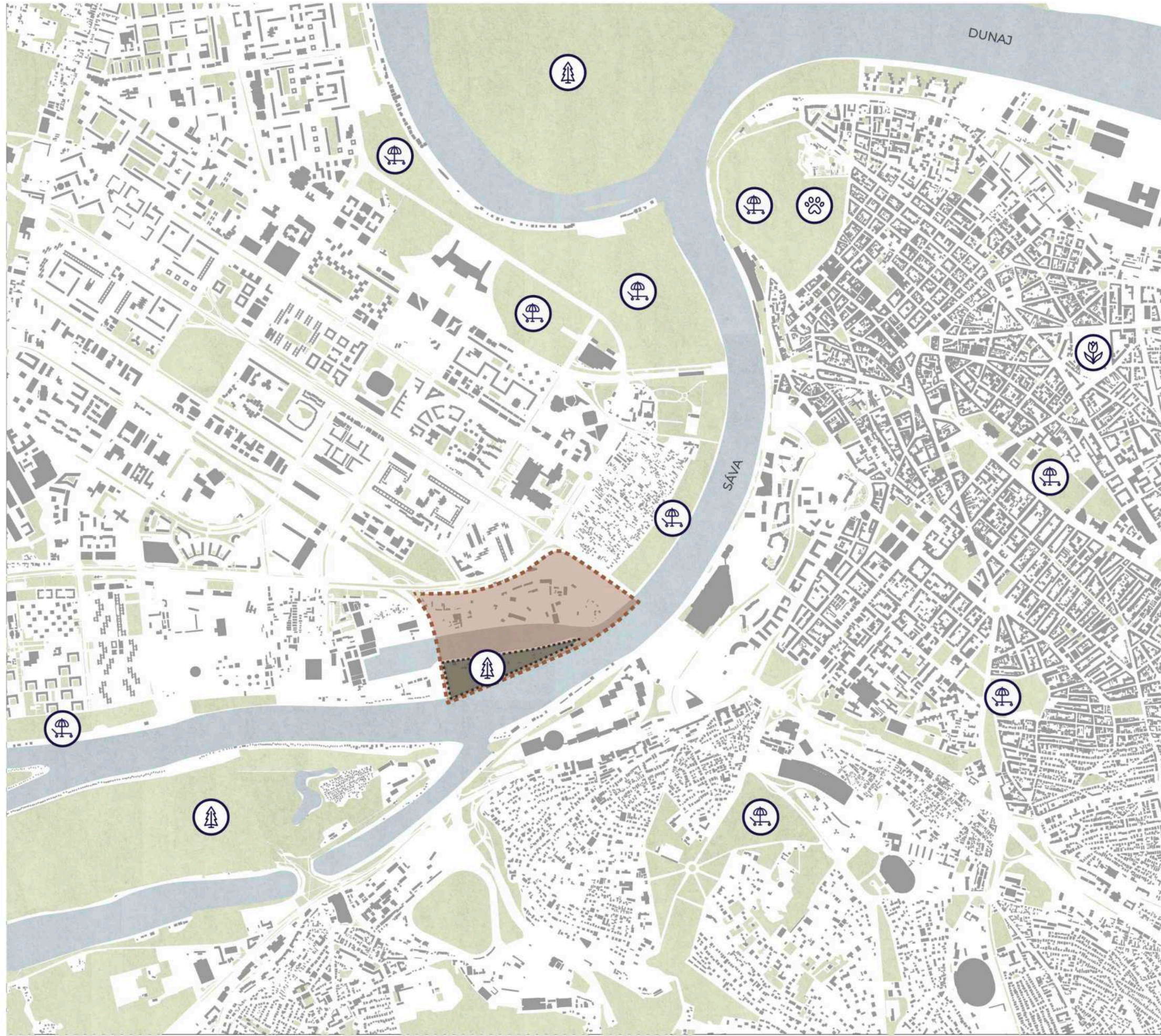
- RIEŠENÉ ÚZEMIE
- HLAVNÉ DOPRAVNÉ ŤAHY
- ŽELEZNICA
- ŽELEZNIČNÝ MOST MIMO PREVÁDZKY
- PEŠIA DOCHÁDZKOVÁ VZDIALENOSŤ 15 MINÚT
- AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA MHD
- AUTOBUSOVÁ STANICA
- ŽELEZNIČNÁ STANICA
- ZASTAVANÉ ÚZEMIE
- VODNÁ PLOCHA

ANALÝZA DOPRAVY

- RIEŠENÉ ÚZEMIE
- HISTORICKÉ CENTRUM MESTA
- BÝVANIE V BYTOVÝCH DOMOCH
- KULTÚRNO-OBCHODNÉ CENTRUM
- NÁKUPNÉ CENTRUM
- VÝSTAVISKO
- ADMINISTRATÍVA
- VYSOKÁ ŠKOLA
- NEMOCNICA, POLIKLINIKA
- HOTEL
- ZÁHRADKÁRSKA OBLASŤ
- ŠPORTOVÁ HALA
- PRIEMYSEL, VÝROBA, SKLADY
- ZASTAVANÉ ÚZEMIE
- VODNÁ PLOCHA

ANALÝZA FUNKCIÍ

- RIEŠENÉ ÚZEMIE
- ZASTAVANÉ ÚZEMIE
- ZELENÉ PLOCHY
- VODNÉ PLOCHY
- OBLASŤ S VÝSKYTM CHRÁNENÉHO VTÁCTVA
- PARK
- LESOPARK
- ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA
- BOTANICKÁ ZÁHRADA

ANALÝZA ZELENE

- RIEŠENÉ ÚZEMIE
- KOMPOZIČNÁ OS
- PRÍRODNÁ KOMPOZIČNÁ OS
- VÝŠKOVÁ DOMINANTA
- ZASTAVANÉ ÚZEMIE
- VODNÁ PLOCHA

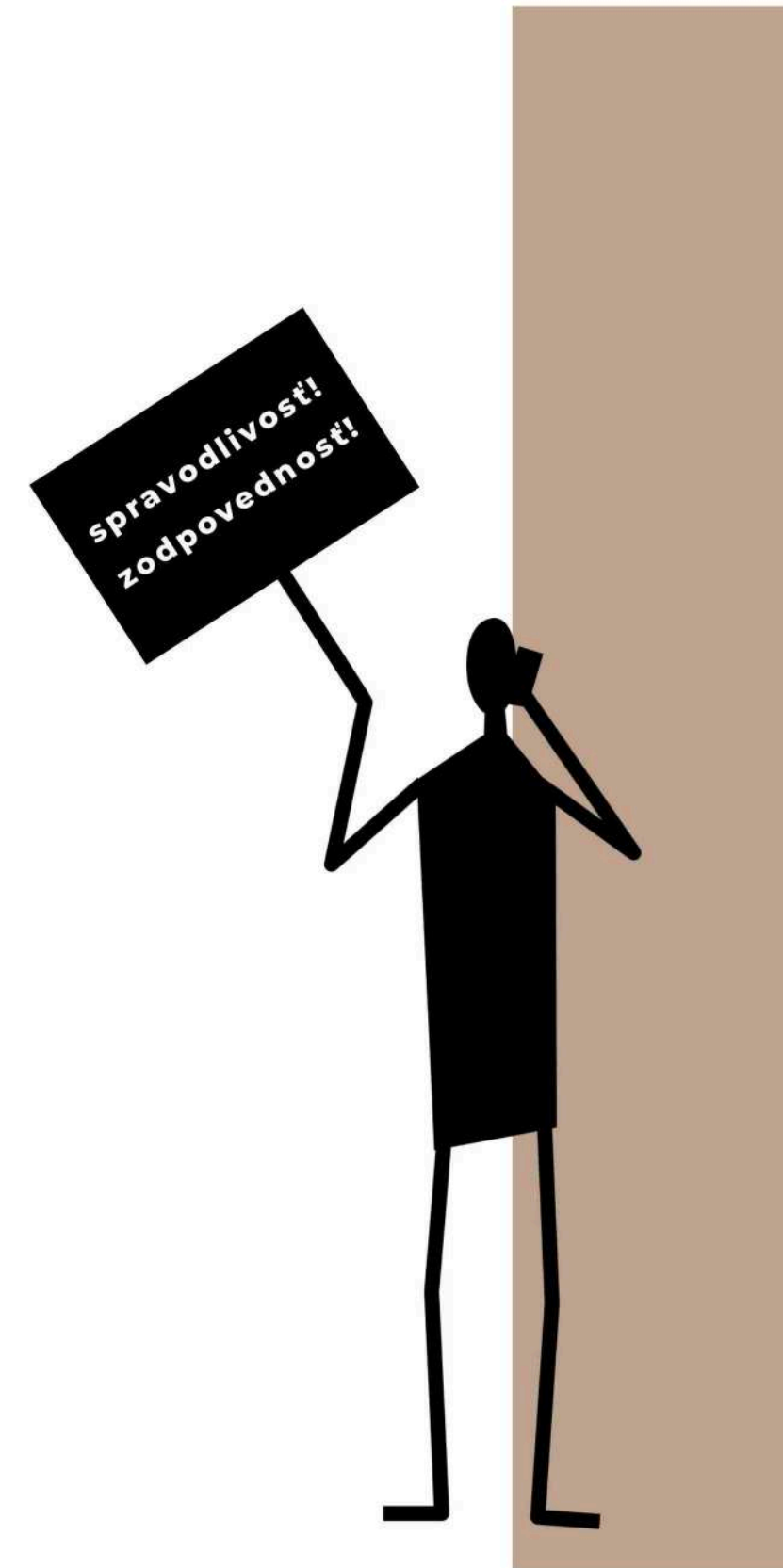
KOMPOZIČNÁ ANALÝZA

Analýza sociálneho kontextu Srbska

1. novembra 2024 sa zrútila strecha, tieniaca konštrukcia/canopy nádražnej stanice v meste Novi Sad, pričom zahynulo 15–16 ľudí. Stanicu nedávno zrekonštruovali, ale výsledkom nekvalitnej práce a zanedbania bezpečnostných štandardov počas renovácie, konštrukcia zlyhala a spôsobila veľkú tragédiu. Po tomto tragickom incidente sa rozvinulo širšie hnutie, ktoré už nezostalo len pri jednom prípade a rozpútalo sériu protestov ko celej krajine a blokádu v školstve, no odozva zo strany štátnych orgánov je mizivá. **Nedostatky** na ktoré protestujúci upozorňujú sú nasledovné:

1. **predčasné voľby:** Protestujúci žiadajú, aby vláda vypísala predčasné parlamentné voľby.
2. **transparentné vyšetrowanie tragédie v Novom Sade:** Požaduje sa zverejnenie všetkých dokumentov súvisiacich s rekonštrukciou stanice a zodpovednosť za chyby.
3. **potrestanie zodpovedných:** Vinní za nedbanlivosť pri výstavbe, kontrole a dozore musia byť identifikovaní a čeliť dôsledkom.
4. **prepustenie zatknutých protestujúcich a zrušenie obvinení:** Osoby, ktoré boli zatknuté pri protestoch, často študenti, požadujú prepustenie a stiahnutie obvinení proti nim.
5. **boj proti korupcii, právny štát:** Protestujúci kritizujú rozsiahlu korupciu, klientelizmus, slabý dohľad štátu nad verejnými projektmi. Žiadajú, aby štátne inštitúcie fungovali transparentne a zodpovedne.
6. **chrániť občianske práva:** slobodu prejavu, právo protestovať: Požaduje sa, aby bola rešpektovaná sloboda zhromažďovania, protestov, aby neboli používané represívne prostriedky proti pokojne protestujúcim.
7. **lepšie financovanie vysokých škôl:** Študenti požadujú vyššie rozpočty pre univerzity, zlepšenie infraštruktúry a podmienok vzdelávania.

Vučić označil organizátorov za „**teroristov**“, ktorí vraj chceli „zvrhnúť štát“. Opoziční kritici ho obviňujú z **autoritatívneho štýlu vládnutia**, ktorý sa prehlbuje od jeho nástupu k moci (premiér od 2014, prezident od 2017).

ODOZVA ARCHITEKTA

1. Bezpečnosť a kvalita stavieb

_Architekt by mal dbať na dôsledné **projektovanie** a **výber materiálov**, dodržiavať bezpečnostné normy, používať certifikované materiály a vyžadovať spoľahlivé konštrukčné riešenia.

_**Spolupráca** so statikmi a inžiniermi je nevyhnutná, z hľadiska bezpečnosti a funkčnosti, aby konštrukcia bola nielen estetická, ale aj bezpečná a funkčná.

_V mnohých prípadoch problémy vznikajú nie pri návrhu, ale pri výstavbe. Architekt ako autorský dozor by mal dohliadať, že stavba je realizovaná podľa projektu, zabezpečiť **kontrolu**.

2. Transparentnosť a participácia

_Dôležité je **zverejňovanie projektov**, aby boli všetky dokumentácie, rozpočty a revízie prístupné verejnosti, priestor pre korupciu a šetrenie na bezpečnosti by sa znížil.

_Urbanista môže organizovať verejné prezentácie projektov, aby občania mali možnosť pýtať sa a včas upozorniť na riziká, tým ; do diania.

3. Etika a zodpovednosť

_Niekdedy **odmietnutie tlaku** investorov či politikov často zabráni aby sa stavialo lacnejšie alebo rýchlejšie na úkor kvality. Architekt by mal mať profesionálnu integritu a odmietnuť projekt, ktorý je nebezpečný alebo neetický.

_Odborníci môžu pôsobiť ako hlas verejnosti, keď upozorňujú na zanedbania v štátnej kontrole, čím podporia právny štát.

4. Dlhodobé plánovanie a údržba

_Urbanisti vedia plánovať mestá tak, aby budovy a infraštruktúra neboli krátkodobé „projekty na efekt“, ale dlhodobo funkčné, tým aj **udržateľné**.

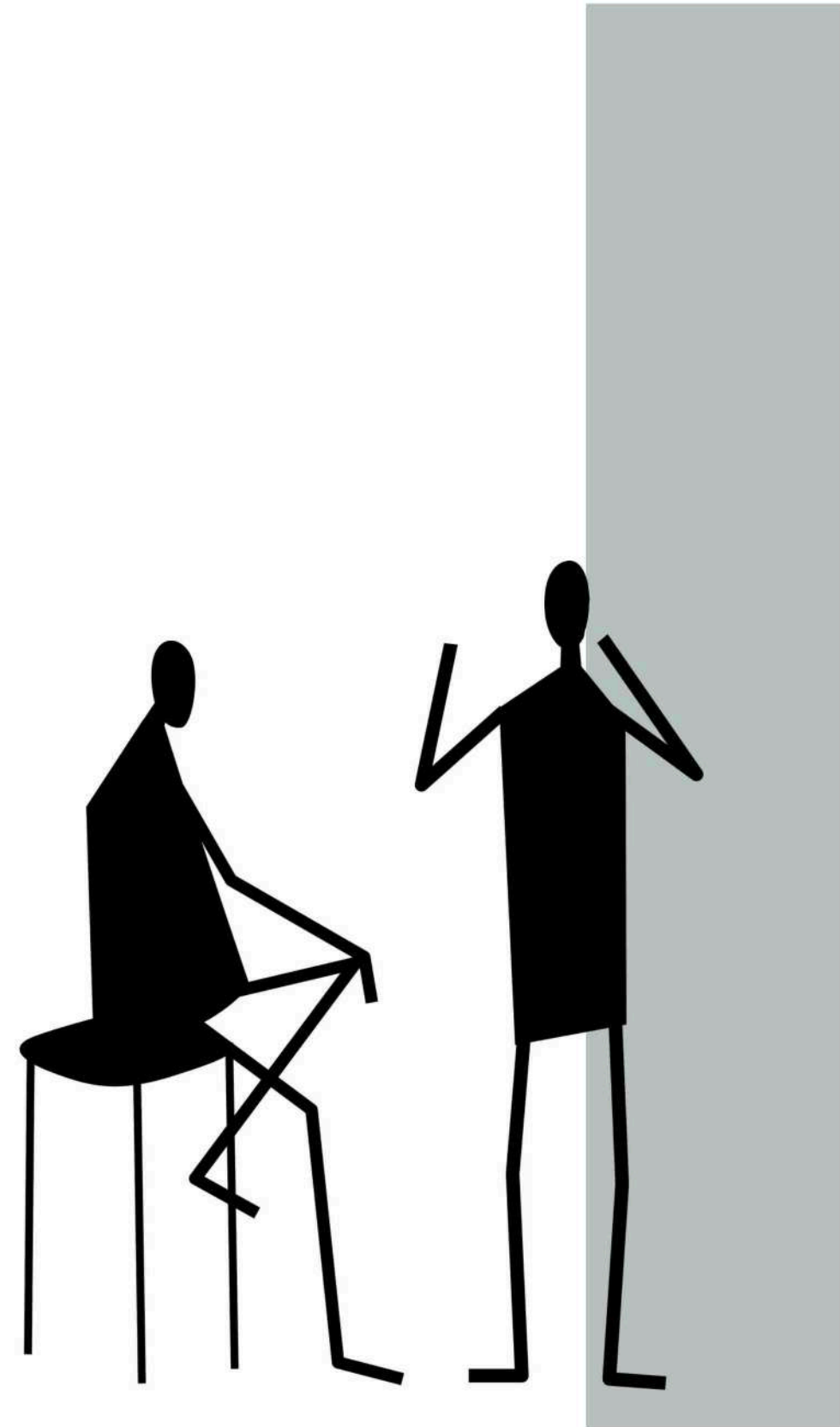
_Navrhovať **bezpečnné** priestory tak, aby sa dali ľahko evakuovať, aby konštrukcie neboli extrémne namáhané a aby sa dali ľahko udržiavať.

_Revitalizácia môže predísť mnohé tragédie, ktoré vznikajú, keď sa staré objekty prerábajú lacno a neodborne, alebo **urýchlené výstavby**.

5. Úloha v spoločnosti

_Architekt a urbanista nie sú len „tvorcovia pekných budov“ – sú verejní intelektuáli, ktorí môžu **upozorňovať na chyby** systému.

_V krajinách, kde je korupcia, môžu byť práve oni jedni z prvých, ktorí **bijú na poplach**, ak sa stavia lacno, nekvalitne a nebezpečne.

kolektívna vina a hanba po vojne
Balkan Baroque (1997)

MARINA ABRAMOVIČ:

Keď sa v Bosne začala vojna, bolo to pre mňa veľmi ťažké obdobie. Nebola som tam. Už dlho som žila mimo krajiny. Pamätám si, že mnohí umelci okamžite reagovali a vytvárali diela a protesty proti hrôzám tej vojny. A ja si pamätám, že som nemohla urobiť nič. Bolo to pre mňa príliš osobné, príliš blízke.

Išla som do Belehradu a robila som rozhovory so svojou matkou, so svojim otcom a s mužom, ktorý chytal potkany počas 35 rokov svojho života.

V tejto inštalácii sa odohráva niekoľko vecí naraz. Je usporiadaná tak, že vidíte ruky môjho otca, môjho otca s pištoľou, moju matku, ktorá najprv ukazuje prázdne ruky a potom má skrížené ruky na očiach. A potom som tam ja – najprv ako lekár, ktorý rozpráva príbeh o chytaní potkanov, a potom ako sexi tanečnica, ktorá tancuje na maďarský čardáš. Medzitým tam je obrovská kopa kostí, na ktorej počas celého predstavenia sedím a umývam ich. Bolo leto v Benátkach, veľmi, veľmi horúco a už po niekoľkých dňoch sa z kostí začali vyťahovať červy. A zápach bol neznesiteľný.

Celá myšlienka je v tom, že umývaním kostí a snahou vydrhnúť krv sa to vlastne nedá. Nemôžete si zmyť krv z rúk, rovnako ako si nemôžete zmyť hanbu z vojny. Zároveň však bolo dôležité to presiahnuť – aby sa tento obraz mohol použiť na akúkoľvek vojnu, kdekoľvek na svete. Aby sa z osobného stalo univerzálne.

zdroj: <https://www.moma.org/audio/playlist/243/3126>

rozpad identity a domova po rozpade Juhoslávie
The Hero (2001)

SG: Kritička Jovana Stokić napísala: „Abramović nikdy neopustila Balkán.“ Zaujímalo by ma, či s tým súhlasíte. A ak by ste nepochádzali z Balkánu, boli by ste stále umelkyňou?

MA: Naozaj si myslím, že som sa narodila ako umelkyňa. Ako dieťa si nepamätám nič iné, len to, že som mala v ruke ceruzku a kreslila. Ale určite, nech som kdekoľvek, Balkán je vo mne veľmi silno – ten pocit identity.

Narodila som sa tam do veľmi zvláštneho komunistického prostredia. Matka bola posadnutá disciplínou a kontrolou a potom otec, ktorý cítil, že súkromný život nie je dôležitý – dôležitá bola komunistická vec, za ktorú bolo treba bojovať. A stará mama, ktorá bola hlboko veriaca, väčšinu času trávila v kostole a dodržiavala všetky rituály pravoslávnej cirkvi, čo ma neskôr veľmi ovplyvnilo v mojom záujme o buddhizmus, šamanizmus a spiritualizmus. A tiež prastrýko, ktorý bol doslova vyhlásený za svätého [bol hlavou Srbskej pravoslávnej cirkvi], takže som mala v rodine dvoch národných hrdinov – to je predsa šialené.

Táto kombinácia ma hlboko formovala. Nemám ani potuchy, kým by som bola bez nej, pretože táto kombinácia je vo mne. Nikdy som sa nechcela vracieť do obdobia, keď som bola mladá, lebo som vtedy príliš trpela. Ale teraz som v pozícii múdrosti, pozerám sa na život inak, s veľkou radosťou, príjemnosťou a humorom – a z tejto pozície sa chcem vrátiť ku svojim koreňom.

zdroj: <https://www.royalacademy.org.uk/article/marina-abramovic-interview>

patriarchálne násilie a postavenie ženy v spoločnosti
Rhythm 0 (1974)

GLENN LOWRY:

V 70. rokoch už performance art dosiahol určitú mieru notoriety a dokonca aj prijatia. Keďže však mnohí umelci používali vo svojich performanciách svoje telá agresívnym spôsobom, toto umenie bolo často vnímané ako masochistické a senzacionalistické. Ako reakciu na túto kritiku Abramović vytvorila performance Rhythm 0, v ktorej stála nehybne a úplne sa vydala do rúk publika.

MARINA ABRAMOVIČ:

Stála som tam uprostred priestoru, [bol tam] stôl s predmetmi. Tie predmety som na stôl uložila veľmi starostlivo vybrané, pretože medzi nimi boli predmety pre potešenie, ale aj predmety pre bolesť a predmety, ktoré vás môžu priviesť až k smrti. Na začiatku sa publikum so mnou naozaj len hralo. Neskôr sa to však stávalo čoraz agresívnejšie. Bolo to šesť hodín skutočného hororu. Strihali mi šaty. Rezali ma nožom pri krku a pili moju krv, potom mi na ranu nalepili náplast. Nosili ma polonahú, položili ma na stôl a zapichli nôž medzi moje nohy do dreva. A dokonca niekto vložil náboj do pištole, dal mi ju do ruky a skúšal, či stlačím spúšť — jeho ruka na mojej ruke, aby zistil, či sa budem brániť.

Pamätám si, že po šiestich hodinách, keď prišiel galerista a povedal, že toto dielo sa skončilo, začala som sa opäť správať ako sama za seba a začala som prechádzať medzi divákmi nahá, s krvou a so slzami v očiach. Všetci utekali preč, doslova vybehli z miestnosti.

zdroj: <https://www.moma.org/audio/playlist/243/3118>

náboženské a etnické konflikty
Balkan Erotic Epic (2005)

V diele *Balkan Erotic Epic* Abramovič inscenuje rituály, tradičné praktiky a zvyky, ktoré sa vzťahujú k balkánskej erotike a sexualite, a umelkyňa sa vracia do svojej vlastnej krajiny, aby tam našla „čistý“ a „autentický“ erotizmus. V rozhovore pre časopis *Flash Art* Abramovič (2005: 89) o diele *Balkan Erotic Epic* hovorí:

„Chcela som predstaviť veci, ktoré sú zároveň skutočne rituálne aj erotické. Zdá sa, že sme urobili škaredým všetko, čo je erotické. Stratili sme cit pre naše sexuálne vedomie v súvislosti so sociálnou históriou – pre praktiky, ktoré sa kedysi používali úplne inak, ale my ich dnes už nevieme čítať. Takéto rituály sú pre nás de-erotizované, pretože sú nám neznáme. Vidíte muža s erekciou, ktorý **sa stáva energiou pre iný účel, a to vnáša do tohto gesta nový význam (ktorý je v skutočnosti tým starým významom) späť. Nie je v tom žiadna vulgárnosť – je to niečo úplne iné.**“

Abramovič ukazuje, ako sa telo, sexualita a spiritualita prepletajú v balkánskej kultúre – niekedy groteskne, niekedy posvätné. Tým poukazuje na protiklad medzi archaickou spiritualitou a modernou brutalitou sexuality, snaží sa pochopiť korene balkánskej mentality – spojenie života, smrti a sexuality.

zdroj: <https://culturalpolicyjournal.wordpress.com/past-issues/issue-no-6/balkan-epic/>

strach z neistoty a výzva kontaktu
The Artist is Present (2010)

SG: Pamätám si, že som vo vašej autobiografii čítala, ako veľmi do vás vaši rodičia a vaše okolie vstúpili strach. Má strach miesto vo vašej tvorbe?

MA: Áno, veľmi veľké. Ak je niečo, čo by som rada robila, tak to nerobím. Robím len veci, ktorých sa bojím – pretože práve o to ide. Ak máme tendenciu robiť len to, čo sa nám páči, vytvárame stále tie isté vzorce, robíme tie isté chyby a nikdy sa nedostaneme do neznámeho územia.

Pamätám si, keď som mala prvý nápad na *The Artist Is Present*, povedala som si: „Bože môj, som blázon. Ako to môžem robiť tri mesiace?“ Ale potom som sa tým posadla. **A bolo to nesmierne ťažké. Bolo to až nadprirodzené – sedieť pred tisíckami rôznych ľudí osem hodín denne počas troch mesiacov. Boli dni, keď som si myslela, že už nemôžem pokračovať. Ale pokračovala som. A celé to vychádzalo z absolútneho strachu, že to nedokážem.**

Zároveň bola *The Artist Is Present* mojou veľkou šancou ukázať verejnosti silu – transformačnú silu performatívneho umenia – doslova tým, že som nerobila nič: len som bola v priestore a bola vnímaná. A potom sa stalo niečo neuveriteľné: ľudia spávali pred múzeom, stáli tam celé hodiny, aby videli dielo. Prišlo 850 000 návštevníkov, čo prekonal rekordy pre ktoréhokoľvek žijúceho umelca. A to všetko len tým, že som bola nehybná – bola som okom tornáda.

zdroj: <https://www.royalacademy.org.uk/article/marina-abramovic-interview>

Exil, migrácia a vytrhnutie z koreňov
Cleaning the House (1979-súčasnosť)

Marina Abramovič:

Dom sa odkazuje aj na moje skoršie diela a workshopy so študentmi, ktoré sa nazývajú *Cleaning the House*. Otázka „ktorý dom čistíš“ sa môže vzťahovať na telo ako na dom. Aj môj vlastný dom v Amsterdame je usporiadaný tak, že každá miestnosť má vždy len jednu aktivitu – ateliér, miestnosť na premýšľanie, kancelária, miestnosť na cvičenie, kuchyňa na jedenie. Celý dom má štruktúru, ktorá sa dá prirovnať k telu. Napríklad Louise Bourgeois vytvorila mnoho kresieb tela ako domu.

zdroj: https://www.ktpress.co.uk/pdf/nparadoxaissue2_katy-deepwell_29-38.pdf

Počas workshopu sú účastníci vyzvaní, aby sa zdržali jedenia aj rozprávania, čím sa má telo aj myseľ dostať do tichého, pokojného stavu. Účastníci sú vedení sériou dlhodobých cvičení zameraných na zlepšenie individuálneho sústredenia, výdrže a koncentrácie. Keď dostaneme príležitosť byť v prírode, ďaleko od rušivých podnetov, a zúčastniť sa tejto časom overenej série cvičení a aktivít, zlepšuje sa náš fokus, odhodlanie a schopnosť vytvárať nové nápady. Tento typ prípravy opisuje Abramovič ako úplný vnútorný reset, ktorý je nevyhnutný nielen pre performerov pri ich práci, ale aj pre ďalších tvorcov a profesionálov zo všetkých oblastí.

<https://www.mai.art/cth>

Manifest sociálnej diverzity v urbanistickom prostredí

Súčasný sociálny kontext Srbska, formovaný tragédiami spôsobenými systémovým zlyhaním, nedostatkom transparentnosti a oslabenou verejnou dôverou, poukazuje na naliehavú potrebu prehodnotenia vzťahu medzi priestorom, spoločnosťou a zodpovednosťou. Protestné hnutia vznikli ako reakcia na zanedbanie bezpečnosti, korupciu a autoritatívne praktiky, a odhaľujú hlbokú túžbu po verejnom priestore, ktorý nie je iba fyzickou infraštruktúrou, ale aj etickým a politickým médiom spoločenského dialógu.

Dielo Mariny Abramovič poskytuje silný interpretačný rámec pre pochopenie tejto situácie. Jej práca dlhodobo tematizuje telo ako miesto konfliktu, pamäte a identity, pričom odhaľuje, že individuálne prežívanie je neoddeliteľne späté s kolektívnym a politickým kontextom. Abramovič poukazuje na význam prítomnosti, kontaktu a zraniteľnosti ako podmienok transformácie – princípov, ktoré možno preniesť aj do urbanistického myslenia.

Sociálna diverzita používateľov urbanistického prostredia sa rozvíja vtedy, keď je mesto koncipované ako viacvrstvový systém priestorov a funkcií, ktorý umožňuje prechod medzi súkromným, poloverejným a verejným, medzi intímnym a otvoreným. Takáto priestorová gradácia vytvára podmienky pre inklúziu rôznych sociálnych skupín, foriem správania a mier angažovanosti. Diverzita nie je vedľajším efektom urbanistickej štruktúry, ale jej základnou kvalitou, ktorá podporuje sociálnu odolnosť, empatiu a schopnosť spoločnosti reagovať na krízy.

Prostredie, ktoré ponúka funkčnú rôznorodosť – bývanie, vzdelávanie, kultúru, prácu, neformálne stretávanie i protest – umožňuje, aby sa jednotlivci stávali aktívnymi účastníkmi verejného života, nie iba pasívnymi užívateľmi priestoru. Podobne ako v performanciách Abramovič, kde je divák vyzvaný prevziať zodpovednosť za svoj postoj a reakciu, aj mestský priestor musí vytvárať situácie, v ktorých sa občan stáva spolutvorcom spoločenského významu.

V kontexte Srbska je rozmanité a otvorené urbanistické prostredie predpokladom obnovy dôvery medzi jednotlivcom a inštitúciami. Rôznorodo nadimenzované, polyfunkčné, bezpečné a inkluzívne priestory môžu fungovať ako platformy kolektívnej pamäte, kritickej reflexie a v neposlednom rade k demokratickej participácii na "živote mesta". Sociálna diverzita tak prestáva byť zdrojom konfliktu a stáva sa produktívnou silou, ktorá umožňuje spoločnosti čeliť vlastným traumám, pomenovať zodpovednosť a smerovať k udržateľnejšej a spravodlivejšej budúcnosti.

Spríevodná správa

Priestorový kontext územia

Riešené územie predstavuje areál bývalej cementárne, ktorý sa nachádza v kontakte so štyrmi výrazne odlišnými priestorovými a funkčnými kontextmi. Tieto kontexty sa líšia nielen spôsobom využitia, ale aj mierkou, charakterom zástavby a spoločenským významom. Ich vzájomná rozmanitosť dodáva územiu vysoký potenciál, no zároveň kladie zvýšené nároky na citlivé a zodpovedné urbanistické riešenie.

Južnú hranicu územia tvorí nábrežie rieky Sava, ktoré predstavuje významný prírodný a rekreačný prvok mesta. Na východnej strane sa nachádza prevažne nízkopodlažná zástavba rodinných domov, od riešeného územia oddelená cestným mostom. Severnú hranicu definuje zemný val, na ktorom bola v minulosti vedená aktívna železničná trať. Tento lineárny prvok dnes funguje ako výrazná priestorová hranica medzi riešeným územím a brutalistickou zástavbou Belehradu, charakteristickou výškovými objektmi a veľkorozmernými obytnými blokmi.

Západnú hranicu územia tvorí ďalšie mostné prepojenie, ktoré ho oddeľuje od zvyšku priemyselnej zóny. Táto zóna predstavuje prirodzené pokračovanie riešeného územia a v minulosti tvorila súvislý, funkčne aktívny priemyselný celok. V širšom územnom kontexte sa v relatívnej blízkosti nachádza sútok riek Sava a Dunaj, ako aj historické centrum Belehradu, čo ešte viac zvyšuje strategický význam lokality.

Vzhľadom na túto komplexnú a mnohvrstevnú situáciu je nevyhnutné, aby urbanistický návrh reagoval na jednotlivé kontexty primerane, diferencovane a s dôrazom na ich vzájomné prepojenie.

Hmotovo-priestorový koncept

Hmotovo-priestorový koncept návrhu vychádza z polohy územia v kontakte s viacerými významnými mestskými zónami. Základným princípom návrhu je snaha o vyváženú reakciu na tieto rozdielne podmienky, pričom z každého kontextu preberá len tie charakteristiky, ktoré sú pre územie relevantné a udržateľné.

Zemný val, ktorý v minulosti slúžil ako nosič nadzemnej železničnej trate, je v návrhu reinterpretovaný ako multifunkčný priestor s dôrazom na dopravnú obsluhu územia. Uvažuje sa s jeho využitím pre kapacitné parkovanie, čím sa vytvára predpoklad pre obmedzenie automobilovej dopravy v samotnom území a podporu pešej a cyklistickej mobility. Zároveň tento prvok funguje ako prechodová zóna, v ktorej zástavba postupne výškovo klesá smerom k nábrežiu rieky.

Tento výškový prechod zmiernuje kontrast medzi masívnou výškovou zástavbou severnej časti mesta a prirodzenejšou mierkou prostredia pri rieke. Dôležitú úlohu v tomto procese zohráva existujúca zeleň, nachádzajúca sa jednak na východnej hranici územia, ale aj v jeho vnútorných častiach. Zachovaný železničný most v strede územia je obklopený a ochranným pásom zelene, ktorý je v návrhu rešpektovaný a ďalej rozvíjaný.

Výšková regulácia zástavby je koncipovaná ako plynulý gradient zo severu na juh, ktorý sa postupne približuje k úrovni hladiny rieky a korunám stromov lemujúcich nábrežie. Týmto spôsobom sa zástavba dostáva do harmonického vzťahu s prírodným prostredím rieky.

Proporčné a typologické riešenie objektov reaguje nielen na blokovú štruktúru severnej zástavby, ale aj na mierku rodinných domov v smere východ – západ. V týchto kontaktných zónach objekty nadobúdajú pavilónový charakter a často v sebe integrujú funkcie menšej občianskej vybavenosti alebo dočasného ubytovania, napríklad riešené ubytovanie pre športovcov.

Západná priemyselná zóna sa do riešeného územia premieta prostredníctvom transformovaných halových objemov, ktoré nachádzajú nové uplatnenie najmä v podobe športových zariadení a objektov základnej a strednej školy. Tieto stavby fungujú ako spojtko medzi industriálnym prostredím a novou mestskou štruktúrou.

Cieľom návrhu je integrácia všetkých priestorových, funkčných a mierkových vrstiev územia do čitateľného a súdržného urbanistického celku. Vytvára sa tak prostredie, ktoré umožňuje budúcim obyvateľom a návštevníkom vnímať rozmanitosť mestských a prírodných kvalít územia, pričom samotné bývanie sa stáva sprostredkovateľom medzi touto rozmanitosťou a kvalitným, udržateľným mestským životom.

Sociálny kontext

Ako bolo uvedené v analýze sociálneho stavu Srbska, podporenej aj umeleckou reflexiou Mariny Abramović, balkánska spoločnosť – podobne ako mnohé iné – dlhodobo čelí viacerým vnútorným rozporom. Ide predovšetkým o napätia vyplývajúce z etnickej a sociálnej diverzity obyvateľstva, zložitej politickej situácie, nedostatku transparentnosti, ako aj z historických a kolektívnych tráum. Tieto faktory sa spájajú s ďalšími sociálnymi problémami a vytvárajú krehké prostredie, v ktorom je psychická pohoda jednotlivcov aj komunit ľahko narušiteľná.

Rozsah a komplexnosť uvedených problémov je natoľko veľká, že nie je realistické ani účelné hľadať priestorové riešenie pre každý z nich samostatne. Urbanistický návrh preto nemá ambíciu tieto problémy priamo riešiť, ale reagovať na ne nepriamo – vytváraním prostredia, ktoré podporuje pocit bezpečia, stability a možnosti slobodného života v rámci komunity.

Základným východiskom návrhu je uvedenie si diverzity ľudí a ich potrieb. Každý jednotlivec vníma priestor iným spôsobom a má odlišné očakávania od prostredia, v ktorom žije. Kvalitné obytné prostredie by preto malo umožniť vytváranie vzťahu k miestu, podporovať dlhodobé zotrvanie obyvateľov a motivovať ich k aktívnej účasti na komunitnom živote.

Sociálny koncept

Sociálny koncept nadväzuje na hmotovo-priestorový koncept a rozvíja ho v rovine medziľudských vzťahov a užívateľských potrieb. Rovnako ako návrh prepája zóny s rozdielnym mierkovým, výškovým a priestorovým charakterom, usiluje sa aj o prepájanie rôznorodých skupín užívateľov. Reakciou na túto diverzitu je rozmanitosť priestorov a funkcií navrhnutých v súlade s ľudskou mierkou.

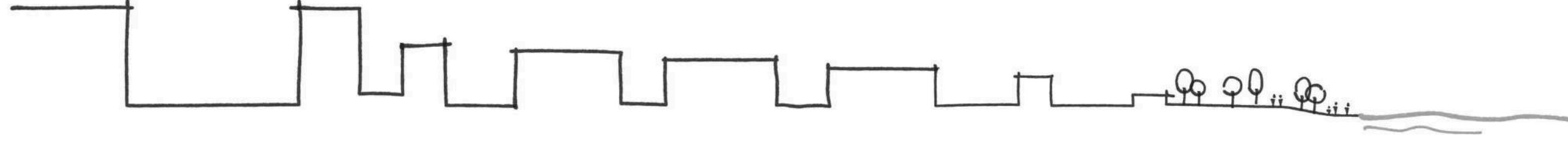
Návrh sa vyhýba extrémom – prehustenej výškovej zástavbe pôsobiacej anonymne, aj príliš rozptýlenej štruktúre, v ktorej sa človek môže cítiť stratený. Cieľom je vytvoriť prostredie, ktoré pôsobí prirodzene, bezpečne a podporuje každodenný sociálny kontakt. Dôležitým faktorom psychickej pohody je aj posilnenie prírodného charakteru územia prostredníctvom prepojenia zelene a vody, ktoré sú vnímané nielen ako estetický prvok, ale aj ako aktívny nástroj zlepšovania kvality života.

Diverzita funkcií a sociálnych priestorov

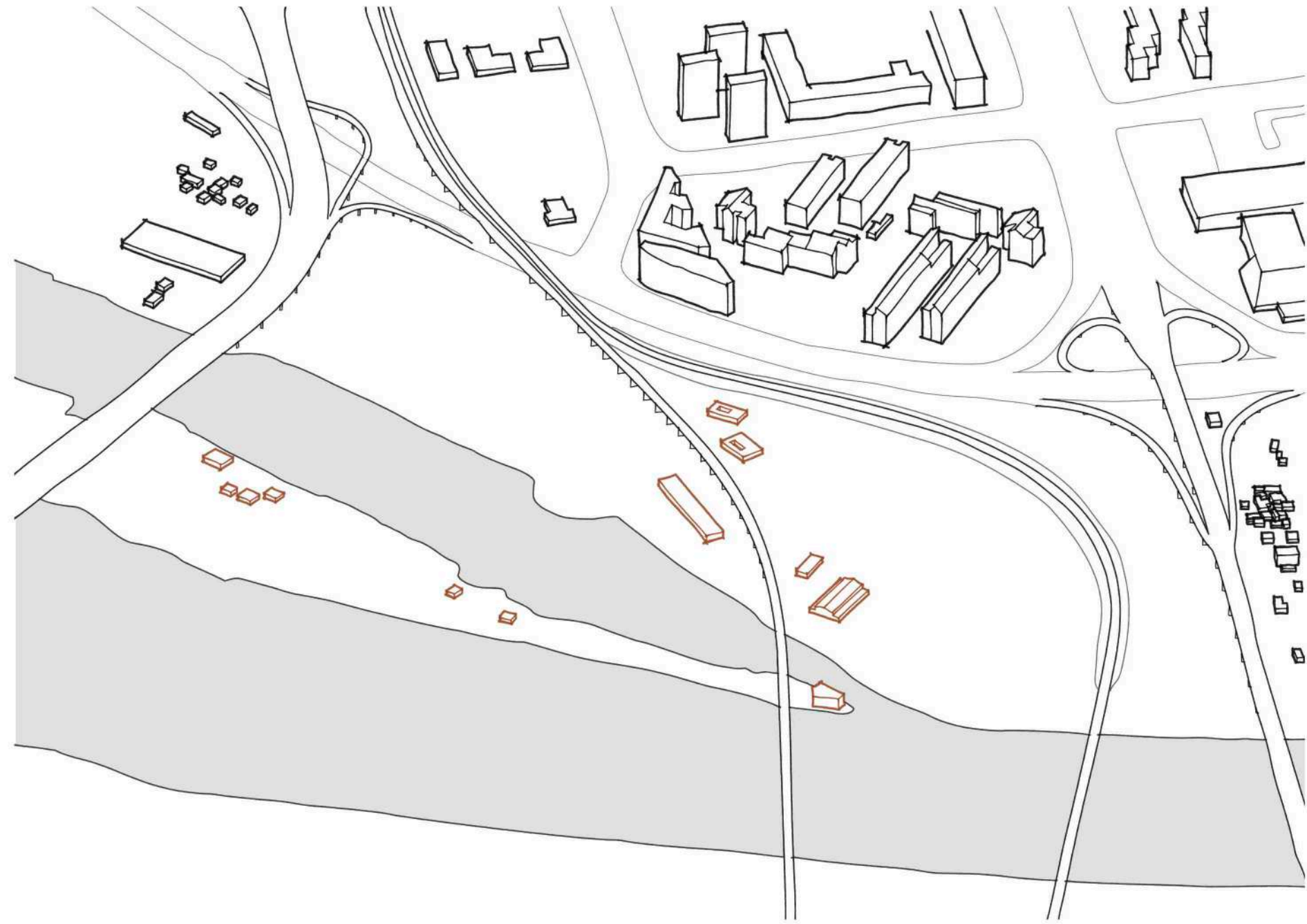
Reakcia na sociálnu diverzitu sa prejavuje aj v širokej škále funkcií – od základnej občianskej vybavenosti, ako sú školy, obchody, administratíva či zdravotné stredisko, až po zariadenia so silným sociálnym rozmerom, napríklad sociálne bývanie, sociálne centrum alebo centrum duševného zdravia. Tieto funkcie sú rozmiestnené v priestoroch s rôznym stupňom prístupnosti, od súkromných cez poloverejné až po verejné.

Hierarchia priestorov umožňuje jednotlivcom voliť mieru sociálneho kontaktu podľa vlastných potrieb. Súkromné vnútrobloky poskytujú pokoj a bezpečie, poloverejné priestory podporujú vznik menších komunit a verejné priestory fungujú ako otvorená platforma mestského života. Nábrežie rieky Sava je členené do série rôznorodých priestorov, aby sa zabránilo monotónnosti a podporil aktívny spôsob života. Doplnenie promenády o jednoduché drevené platformy vytvára priestor na oddych, stretávanie a neformálne aktivity, pričom nenarušuje, ale posilňuje prírodný charakter územia.

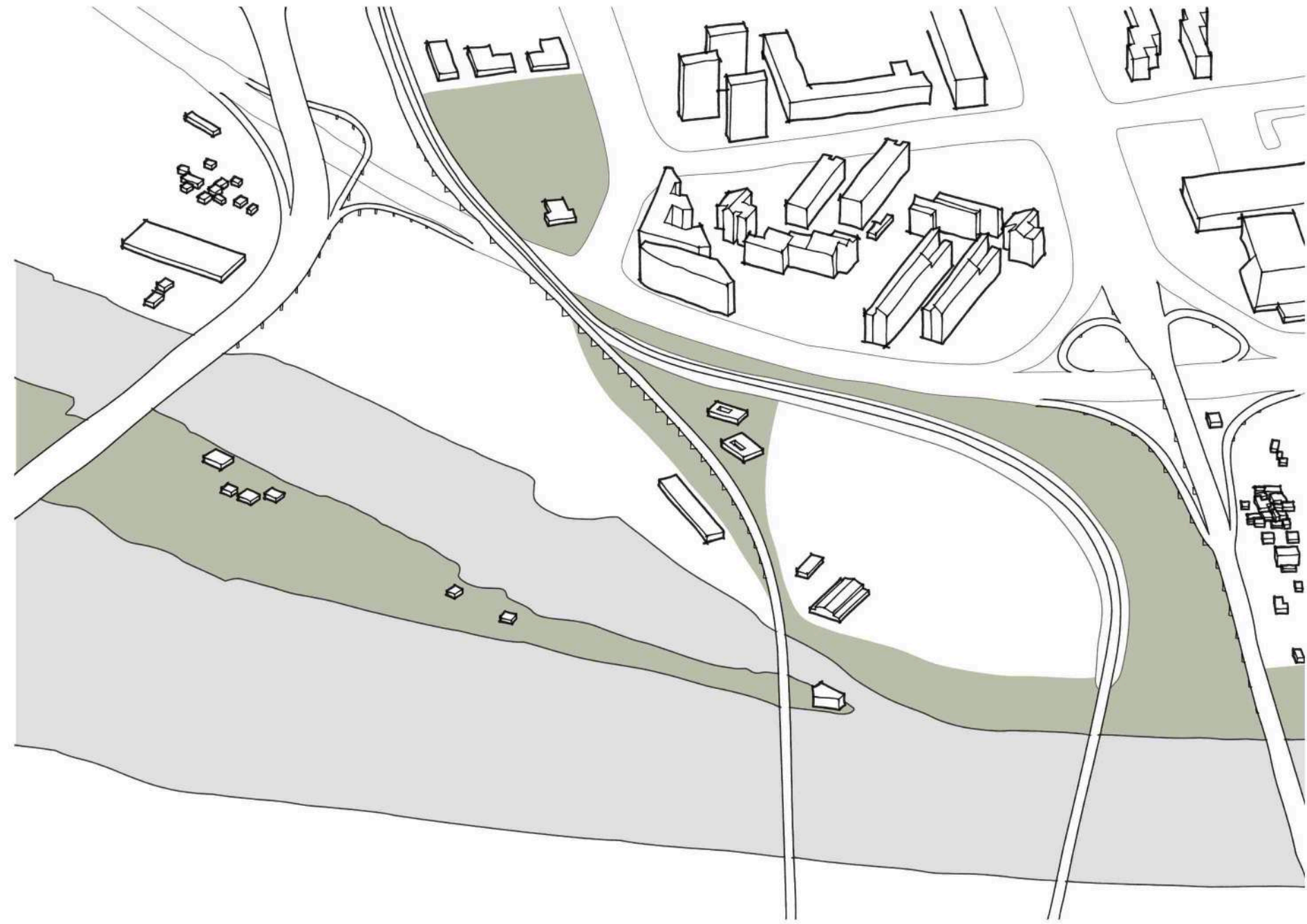
Nábrežná promenáda je koncipovaná ako kontinuálny verejný priestor, ktorý sa v smere západ – východ transformuje z parkového charakteru na aktívne mestské kúpalisko v priamej väzbe na námestie, čím umožňuje bezprostredný kontakt s vodným prvkom a jeho integráciu do každodenného mestského života; následné prepojenie s parkovou plochou pri zachovanom železničnom moste vytvára súvislý rekreačný pás podporujúci rozmanité formy pohybu a oddychu. Ďalej, časť bytovej zástavby sa dostáva do kontaktu s nábrežím a vznikajú vnútrobloky- poloverejné a súkromnejšie priestory s pridanou hodnotou - voda, ktoré zvyšujú kvalitu obytného prostredia; smerom na západ sa promenáda miestami formuje do kompaktnej hrany územia s marínou a doplnkovými funkciami, nanadväzuje systém menších, rovnomerne rozmiestnených námestí podporujúcich vznik lokálnych centier komunitného života a vrcholiacich v športovo-rekreačných priestoroch pod mostom, ktoré integrujú doposiaľ zanedbané územia do siete verejných priestorov novej mestskej štvrte.

prechod k mierke **človeka** a prírody

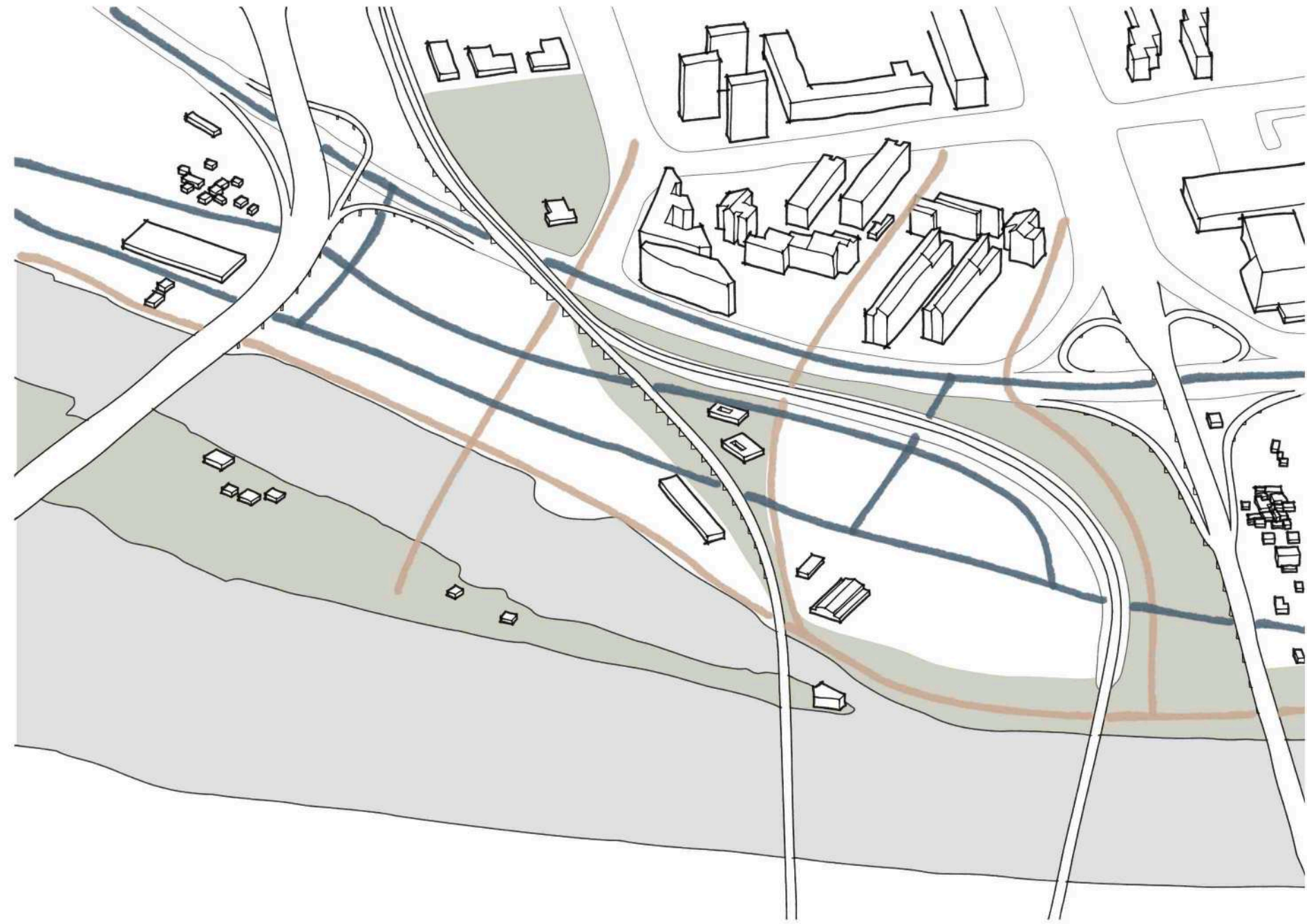
ZACHOVANIE EXISTUJÚCICH BUDOV

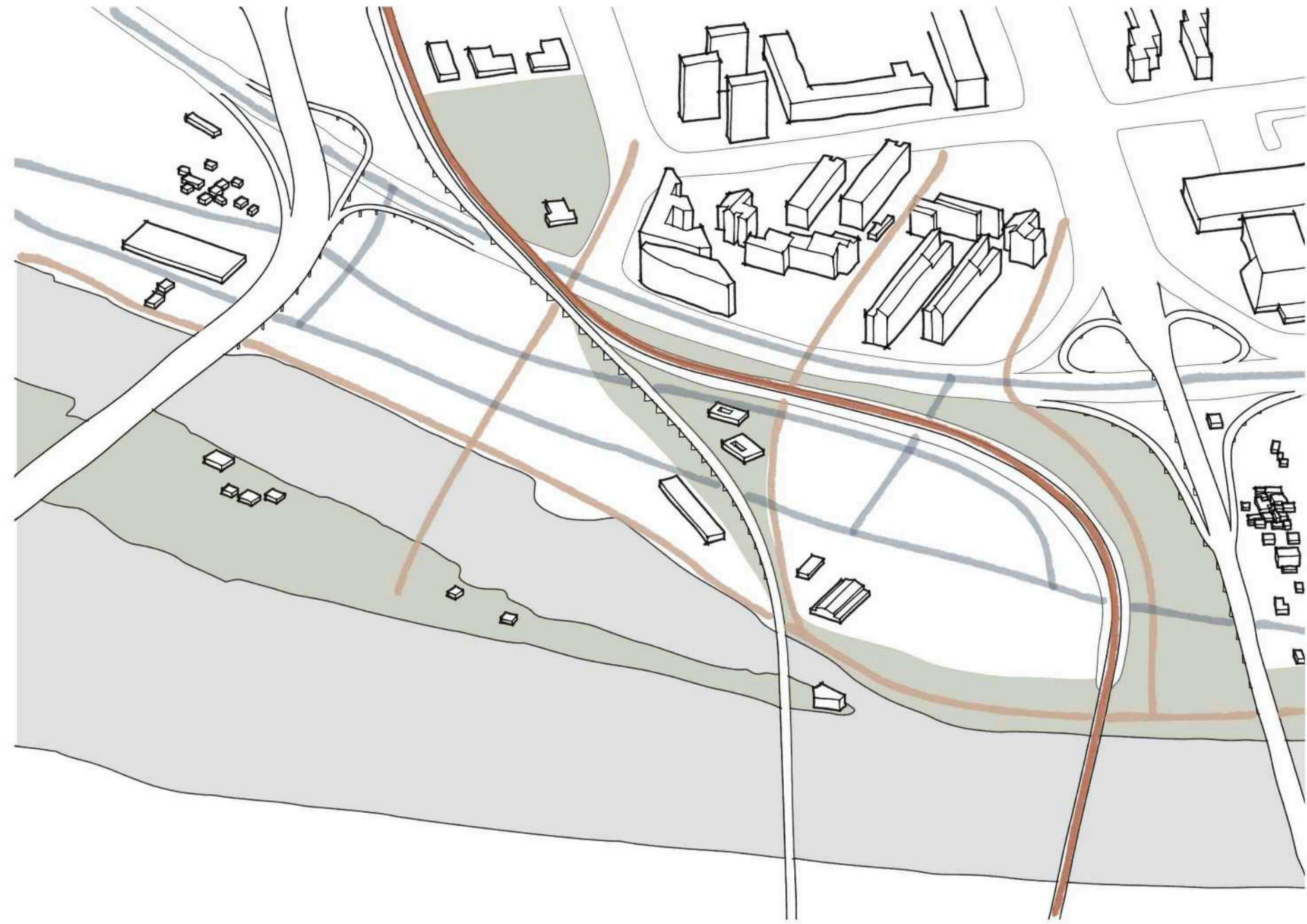
PREPOJENIE ZELENÉHO NÁBREŽIA A VYUŽITIE EXISTUJÚCEJ ZELENĚ NA VYTVORENIE PARKOV

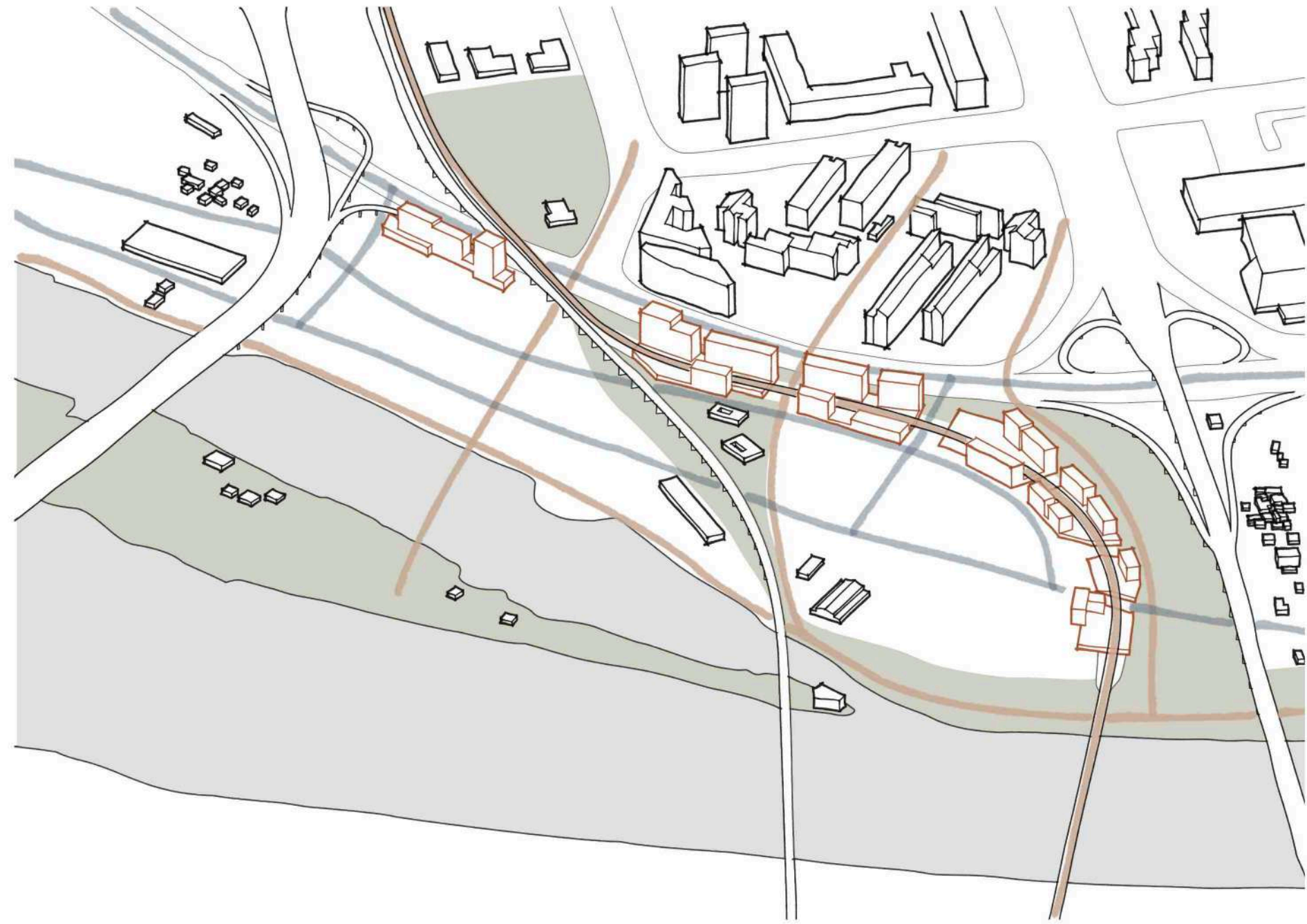
PREPOJENIE PEŠÍCH TRÁS S OKOLÍM

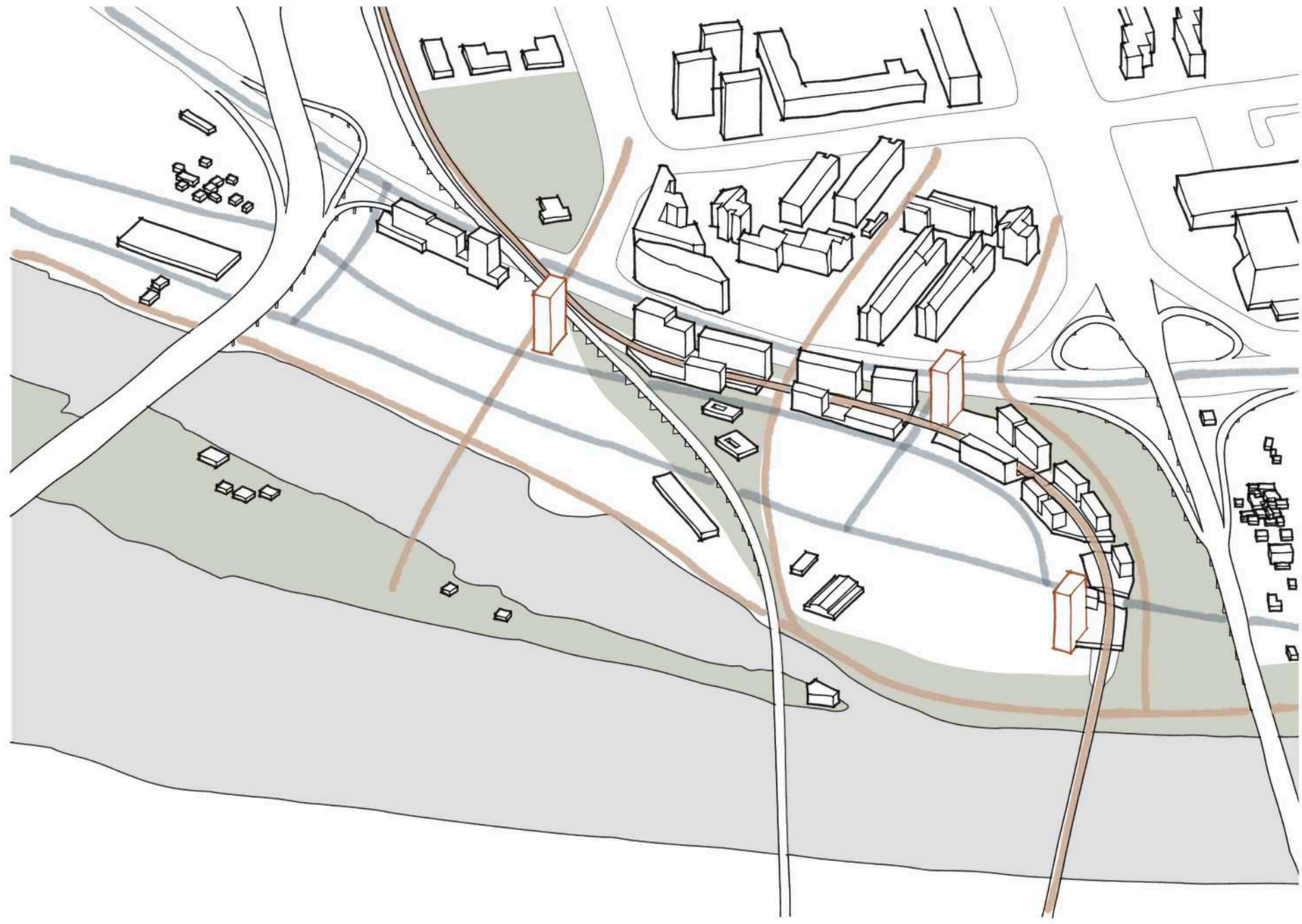
DOPRAVNÉ NAPOJENIA NA OKOLITÉ ÚZEMIE

TRANSFORMÁCIA BÝVALÉHO ŽELEZNIČNÉHO MOSTA NA PEŠIU A CYKLISTICKÚ TRASU

„CHRBTICA“ NÁVRHOVANÉHO ÚZEMIA

VÝŠKOVÉ DOMINANTY AKCENTUJÚCE HLAVNÉ VSTUPY DO ÚZEMIA

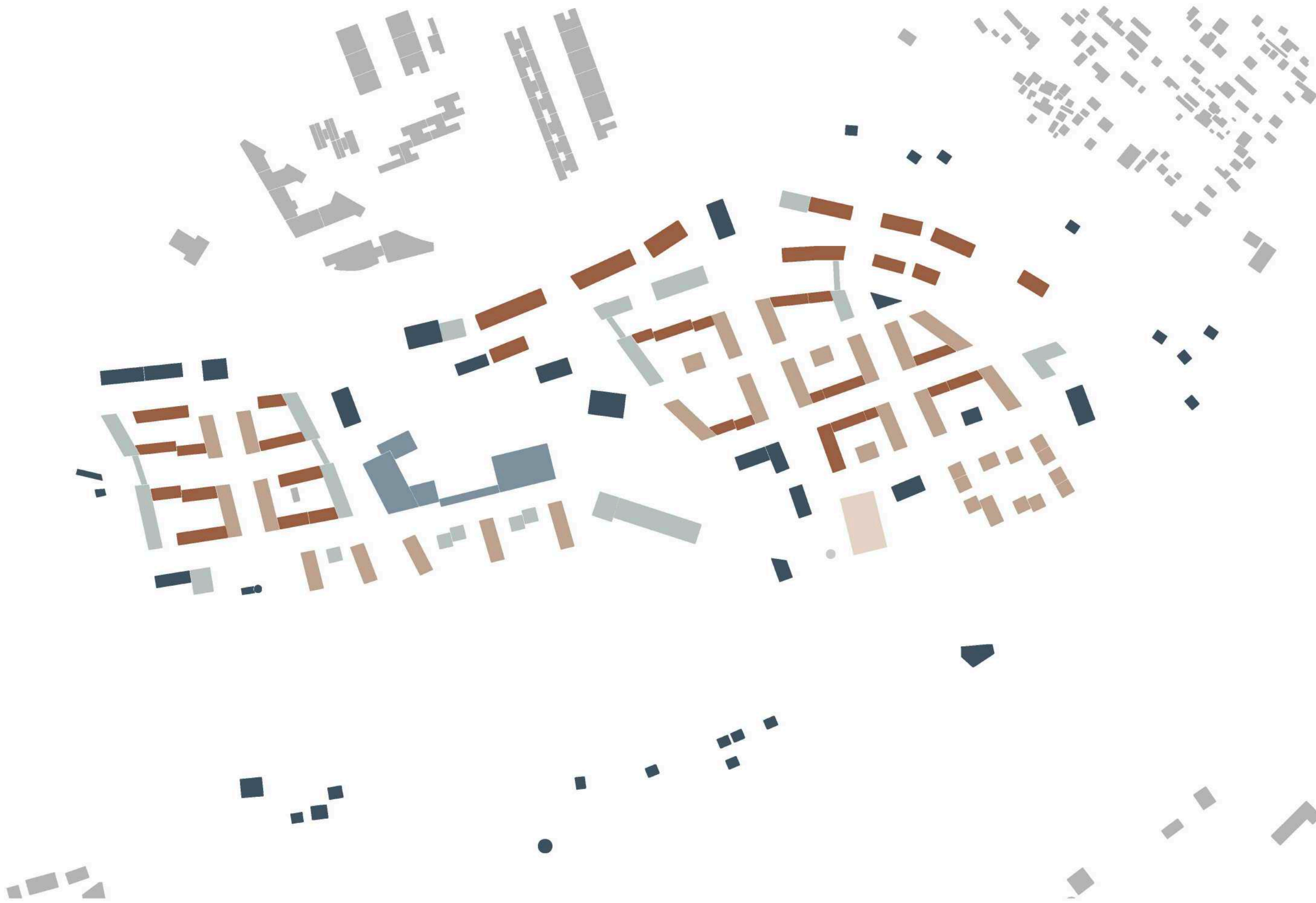

NAVROVANÁ ZÁSTAVBA PRISPÔSOBENÁ ĽUDSKEJ MIERKE

VZNIK VEREJNÝCH PRIESTOROV

■ bývanie v bytových domoch

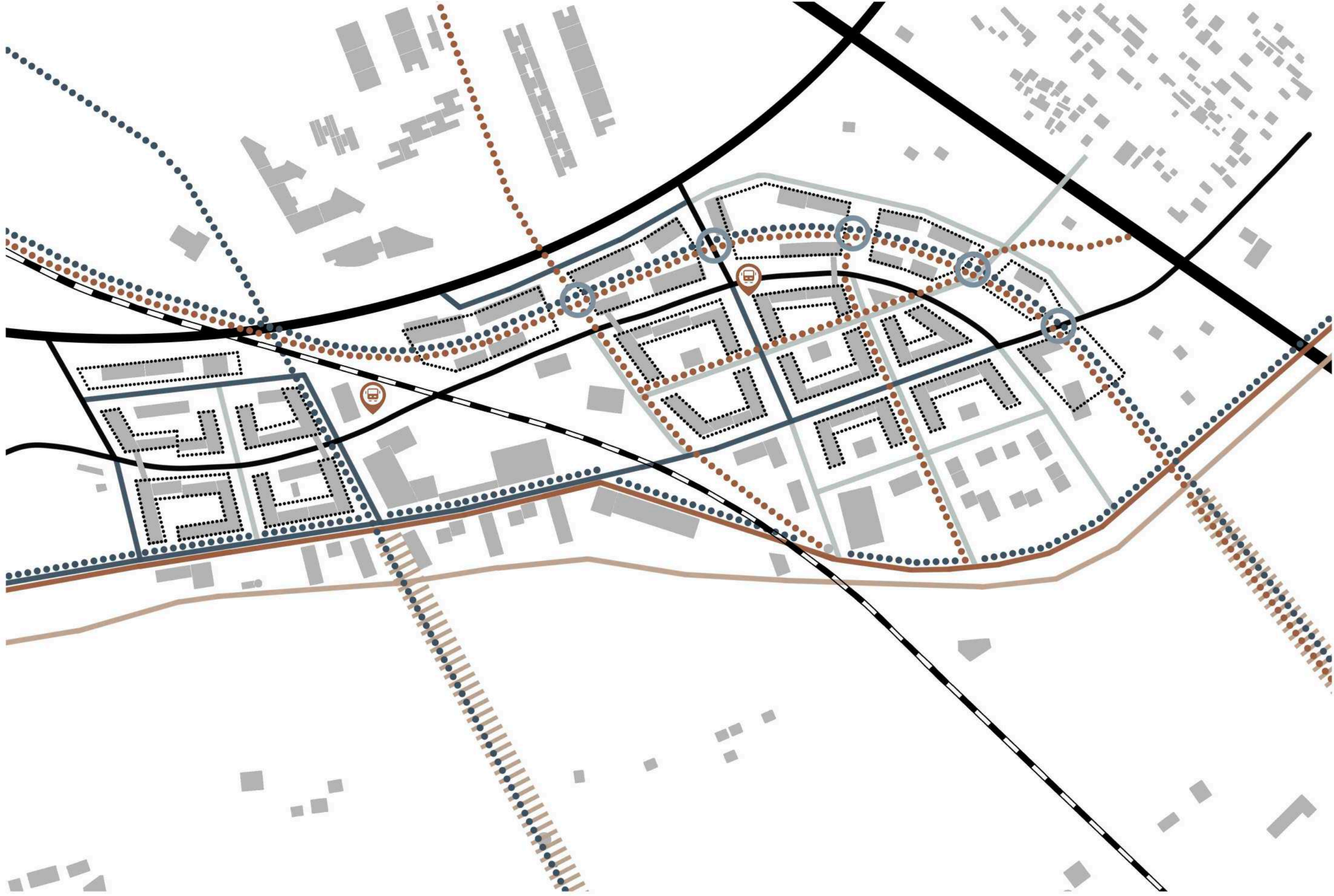
■ bývanie s aktívnym parterom

■ polyfunkčná budova

■ vzdelávacie zariadenie

■ občianska vybavenosť

■ športové zariadenie

— zberná komunikácia
 — obslužná komunikácia
 — prístupová komunikácia
 — zjazdový chodník

— spodná trasa promenády
 — horná trasa promenády
 ●●●●● hlavné pešie trasy

●●●●● cyklotrasa
 — železničná trasa
 ▮▮▮▮▮ lávka pre peších

○ podchod
 ●●●●● podzemná garáž
 ●●●●● zastávka mhd

rekreačná parková zeleň
 územie chráneného vtáctva
 plochy športu

vnútromestská zeleň
 vnútrobloková zeleň
 predzáhradky

súkromná, areálová zeleň
 neupravená, lúčna zeleň
 dážďová záhrada

kompozičná zeleň
 vodná plocha

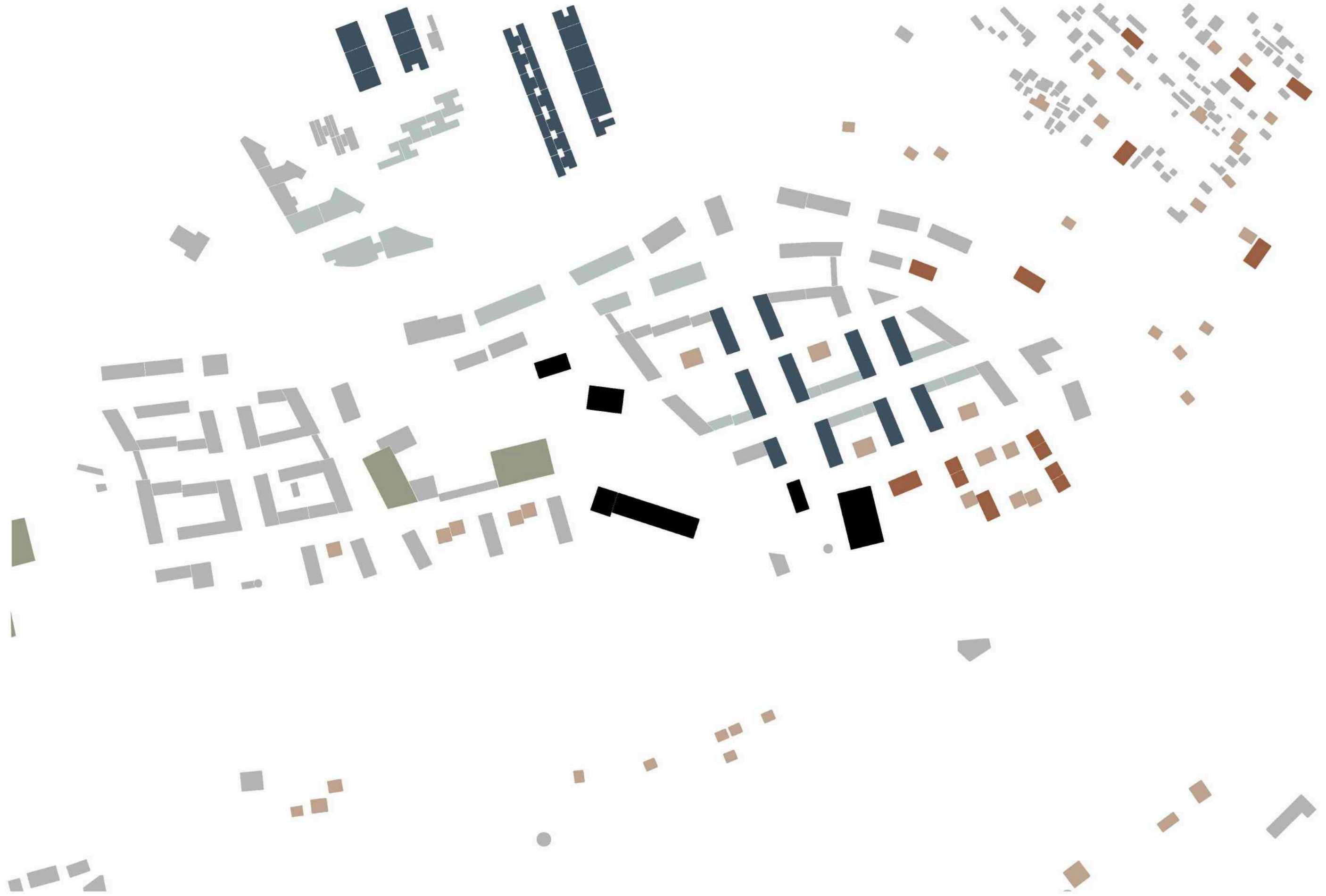

hlavná kompozičná os
 vedľajšia kompozičná os
 ťažiskový bod

prírodná dominanta
 výšková dominanta
 akcent

rytmus bodové objekty
 rytmus línieové objekty
 rytmus premostení

zhoda bodových objektov
 zhoda línieových objektov
 zhoda pavilónov

zachované/nadstavané objekty
 podobný tvar a plocha, väčšie RD
 podobný tvar a plocha, menšie RD
 podobná orientácia objektov S-J
 podobná orientácia objektov V-Z.
 podobný tvar a plocha

BILANCIE – OBYVATEĽSTVO A BYTY

počet obyvateľov celkom: 52,28 ha

počet obyvateľov na 1 ha riešeného územia: 109 173 m²

počet bytov celkom: 20,8 %

počet bytov na 1 ha riešeného územia: 213 858 m²

BILANCIE – PARKOVANIE

počet parkovacích miest celkom: 7 763

počet parkovacích miest v garáži: 6 925

počet parkovacích miest na teréne: 838

počet parkovacích miest na 1 byt: 1 – 1,5

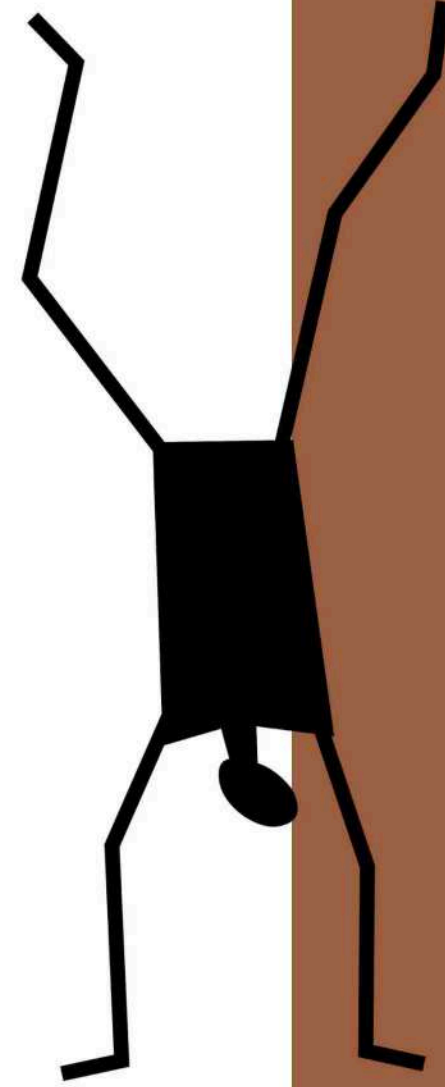
BILANCIE – PLOCHY

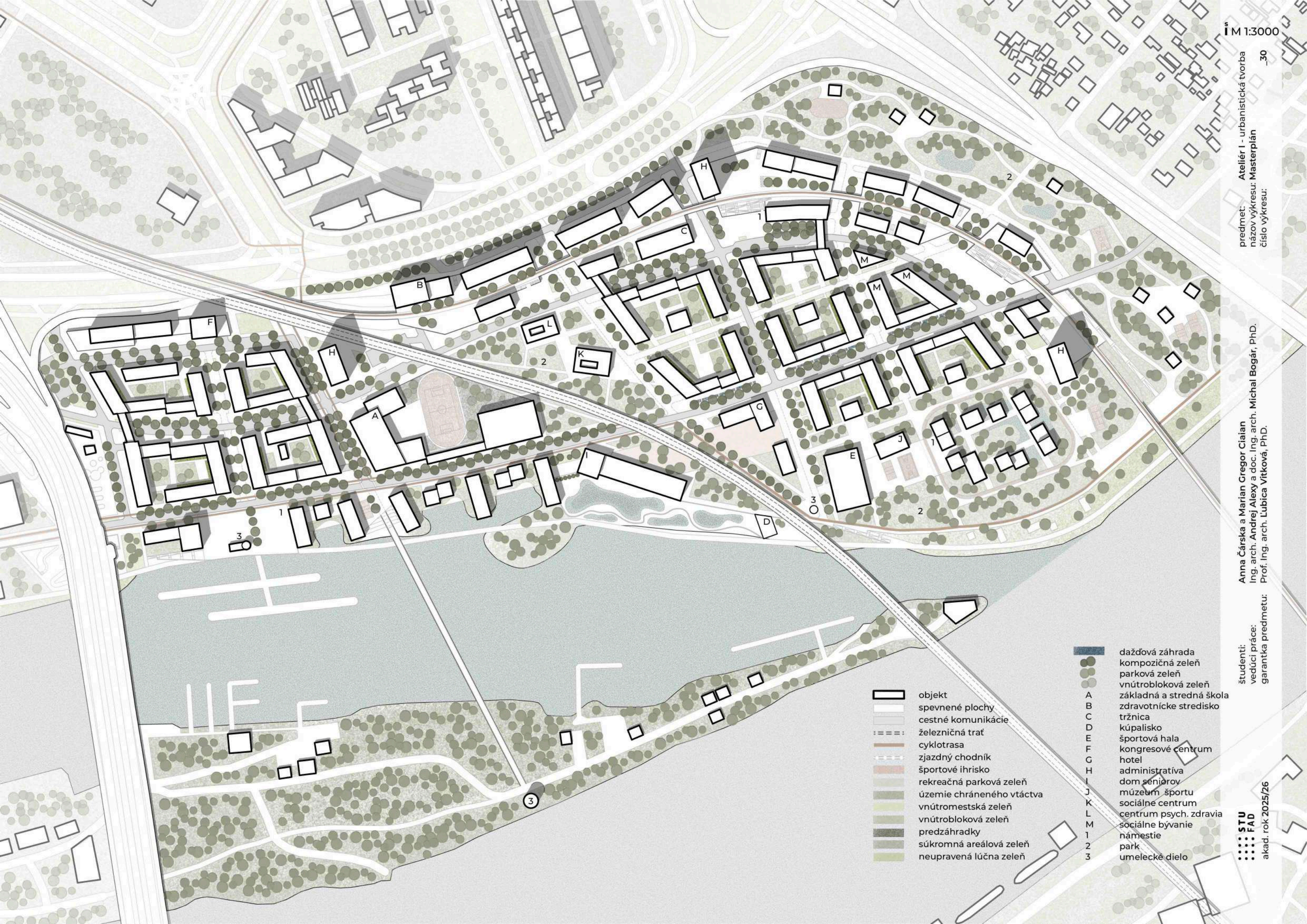
koeficient spevnených plôch: 40,9 %

plochy zelene: 199 770 m²

koeficient zelených plôch: 38,21 %

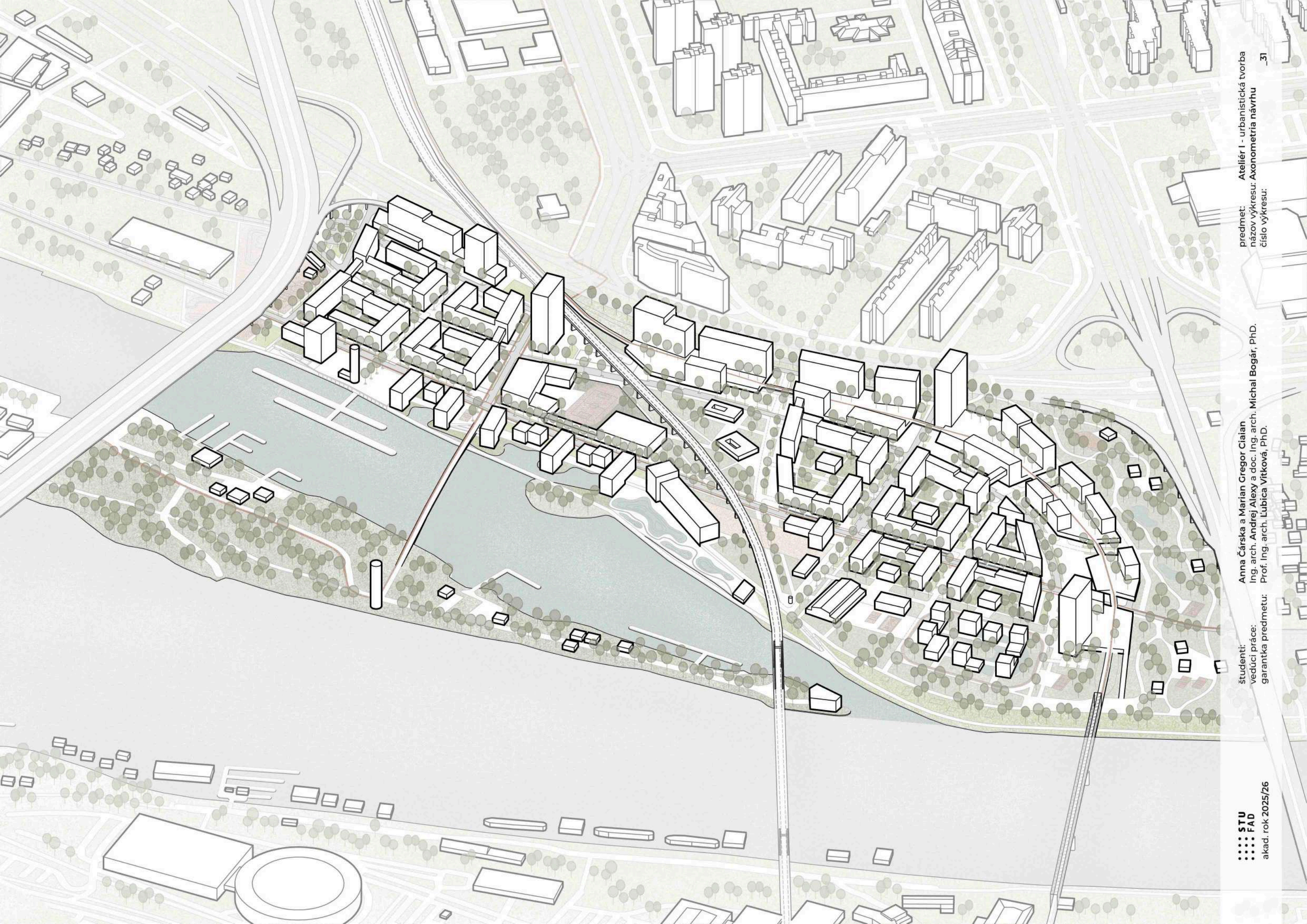
plocha zelene na obyvateľa: 14,14 m²

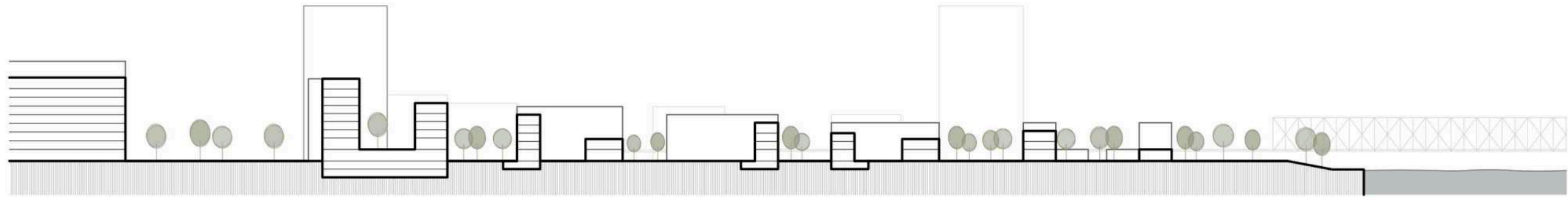

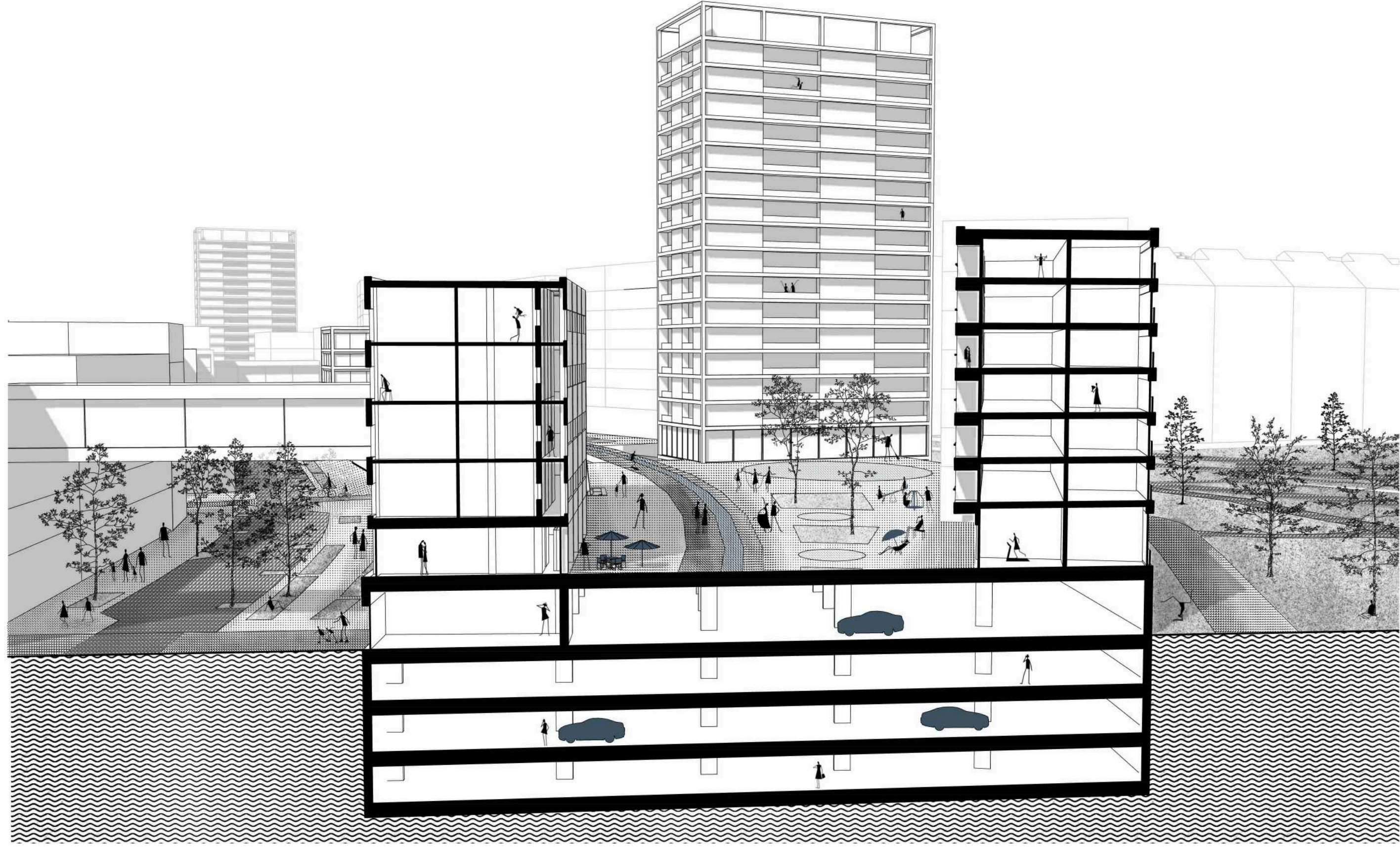
- objekt
- spevnené plochy
- cestné komunikácie
- železničná trať
- cyklotrasa
- zjazdový chodník
- športové ihrisko
- rekreačná parková zeleň
- územie chráneného vtáctva
- vnútromestská zeleň
- vnútrobloková zeleň
- predzáhradky
- súkromná areálová zeleň
- neupravená lúčna zeleň

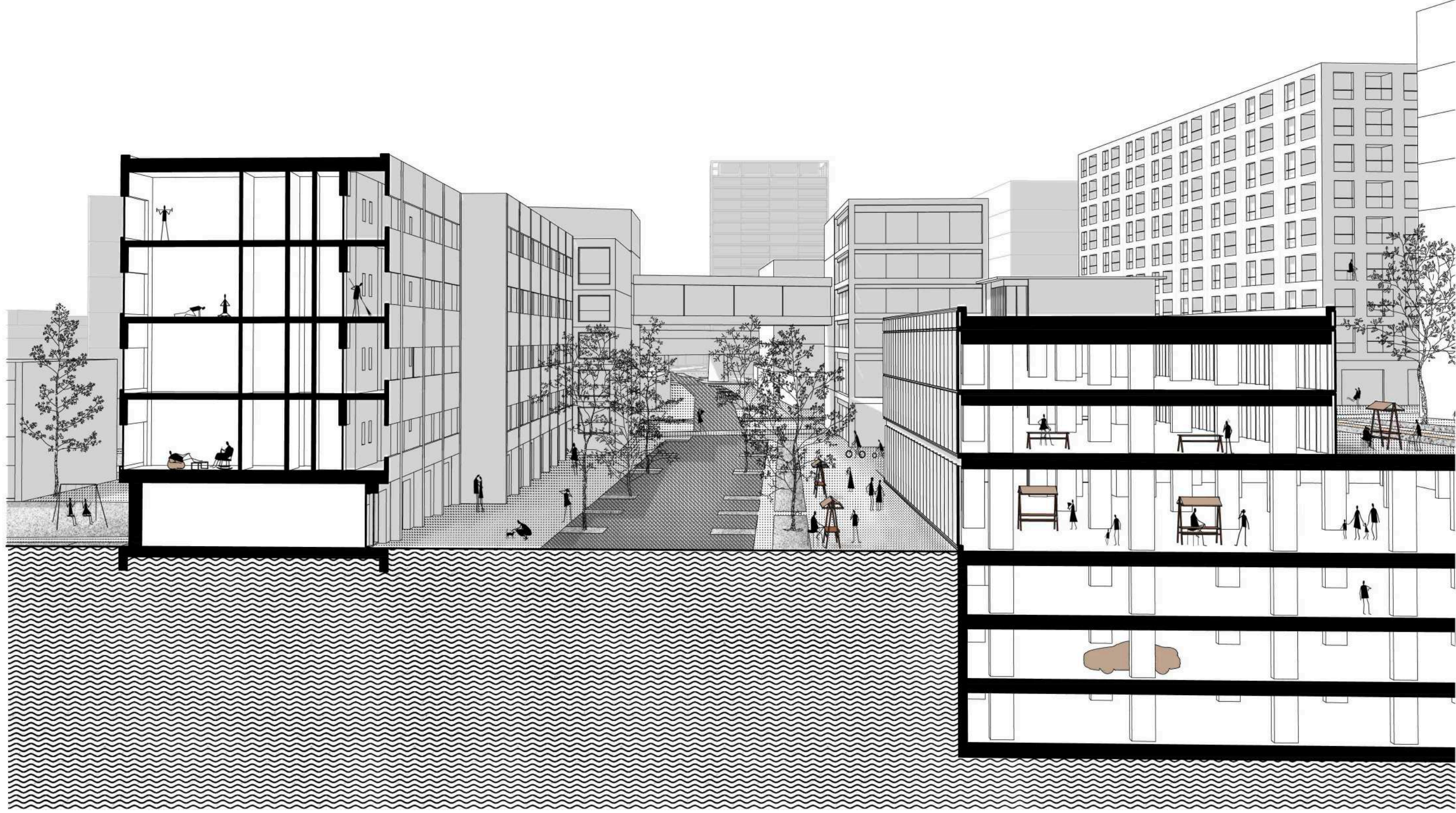
- dažďová záhrada
- kompozičná zeleň
- parková zeleň
- vnútrobloková zeleň
- A základná a stredná škola
- B zdravotnícke stredisko
- C tržnica
- D kúpalisko
- E športová hala
- F kongresové centrum
- G hotel
- H administratíva
- I dom seniorov
- J múzeum športu
- K sociálne centrum
- L centrum psych. zdravia
- M sociálne bývanie
- 1 námestie
- 2 park
- 3 umelecké dielo

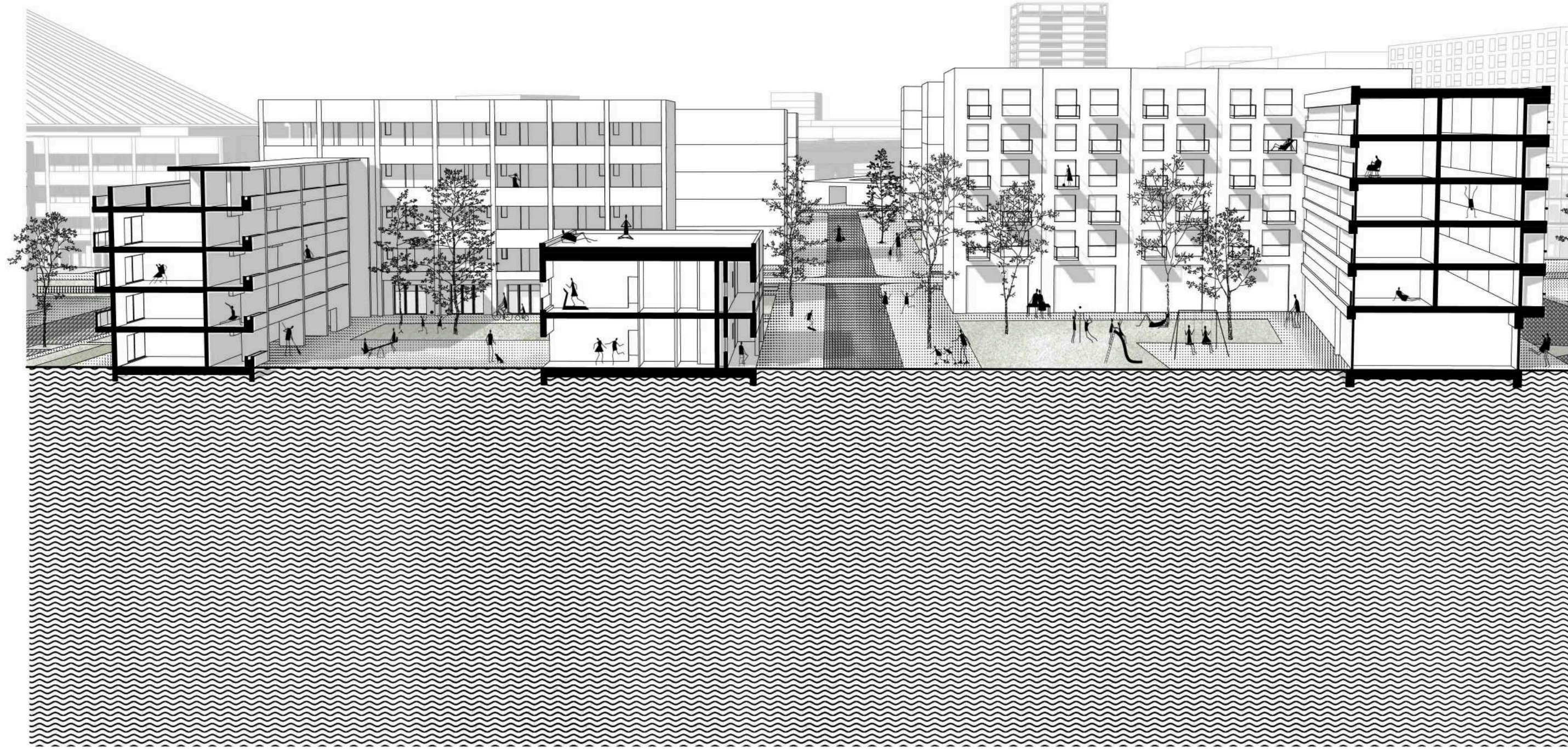

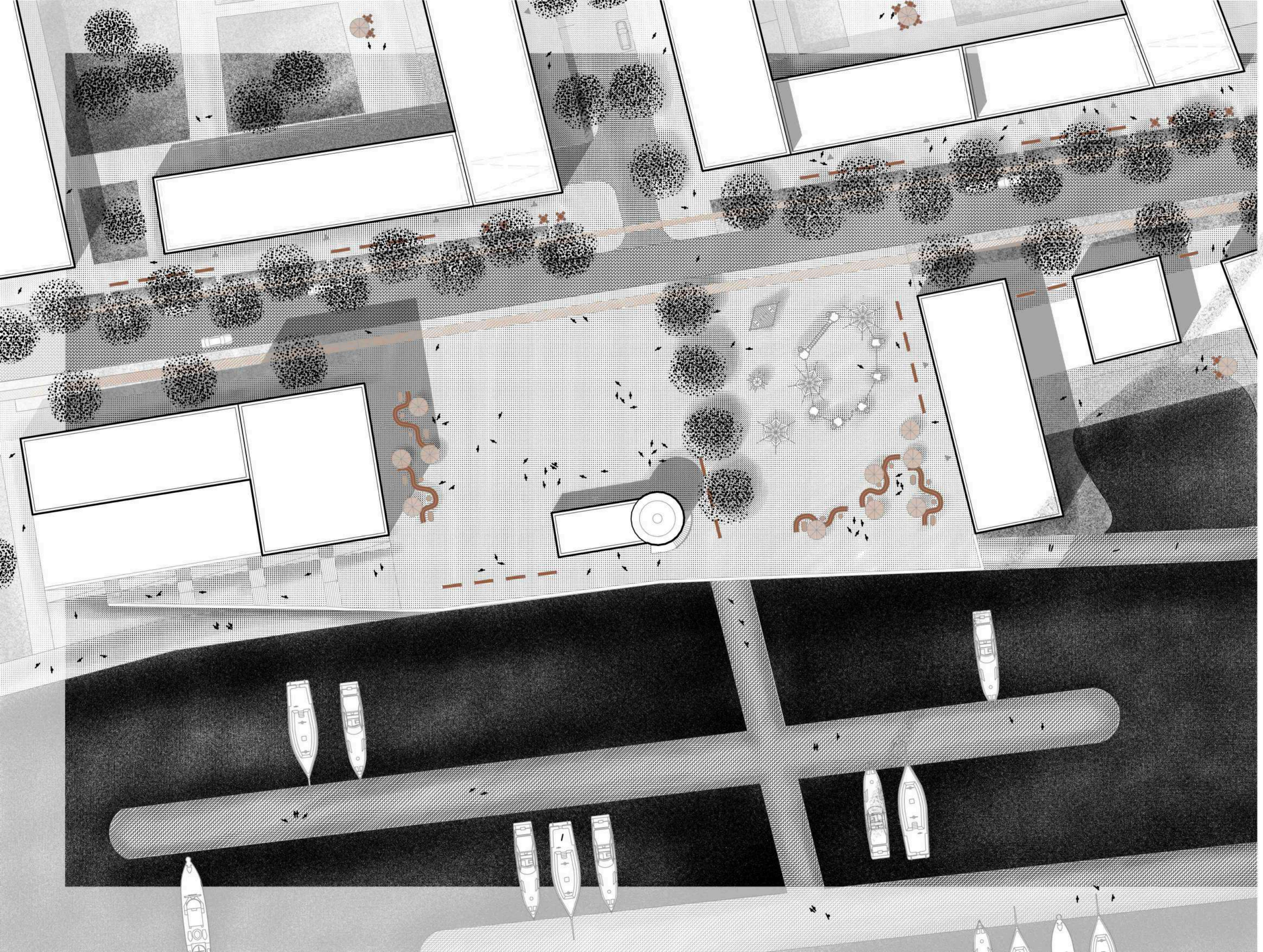
priečny rez územím

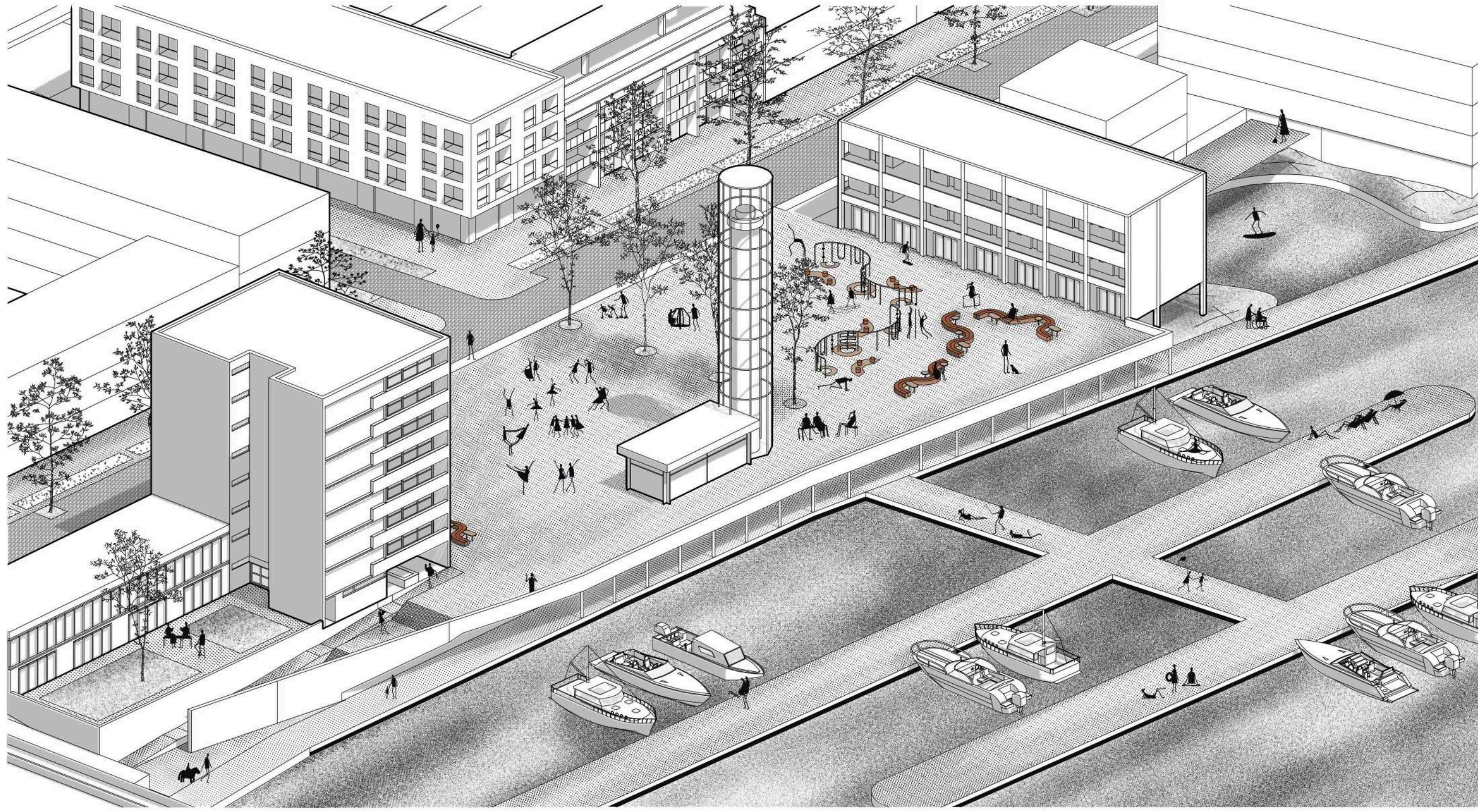

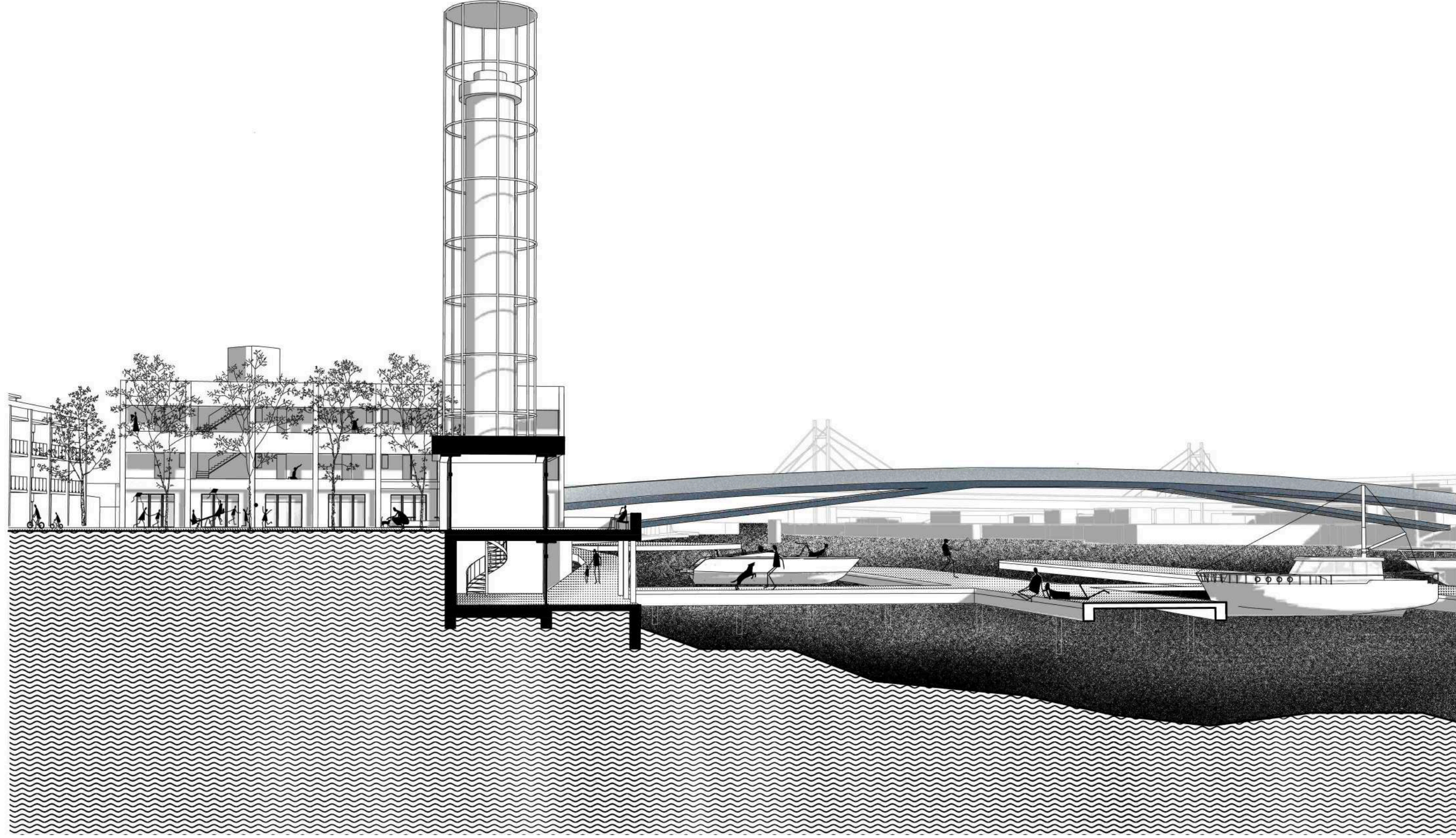

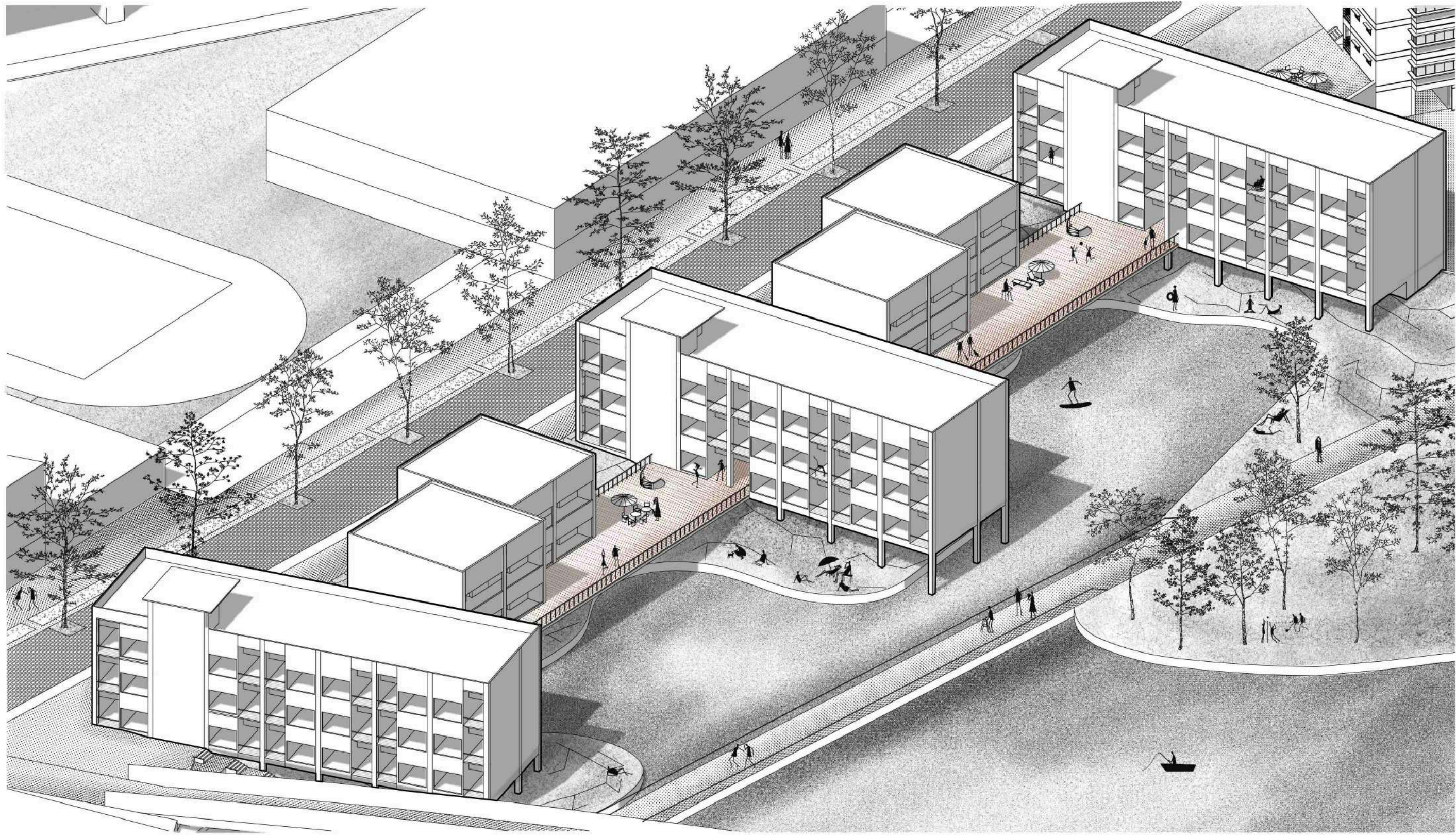

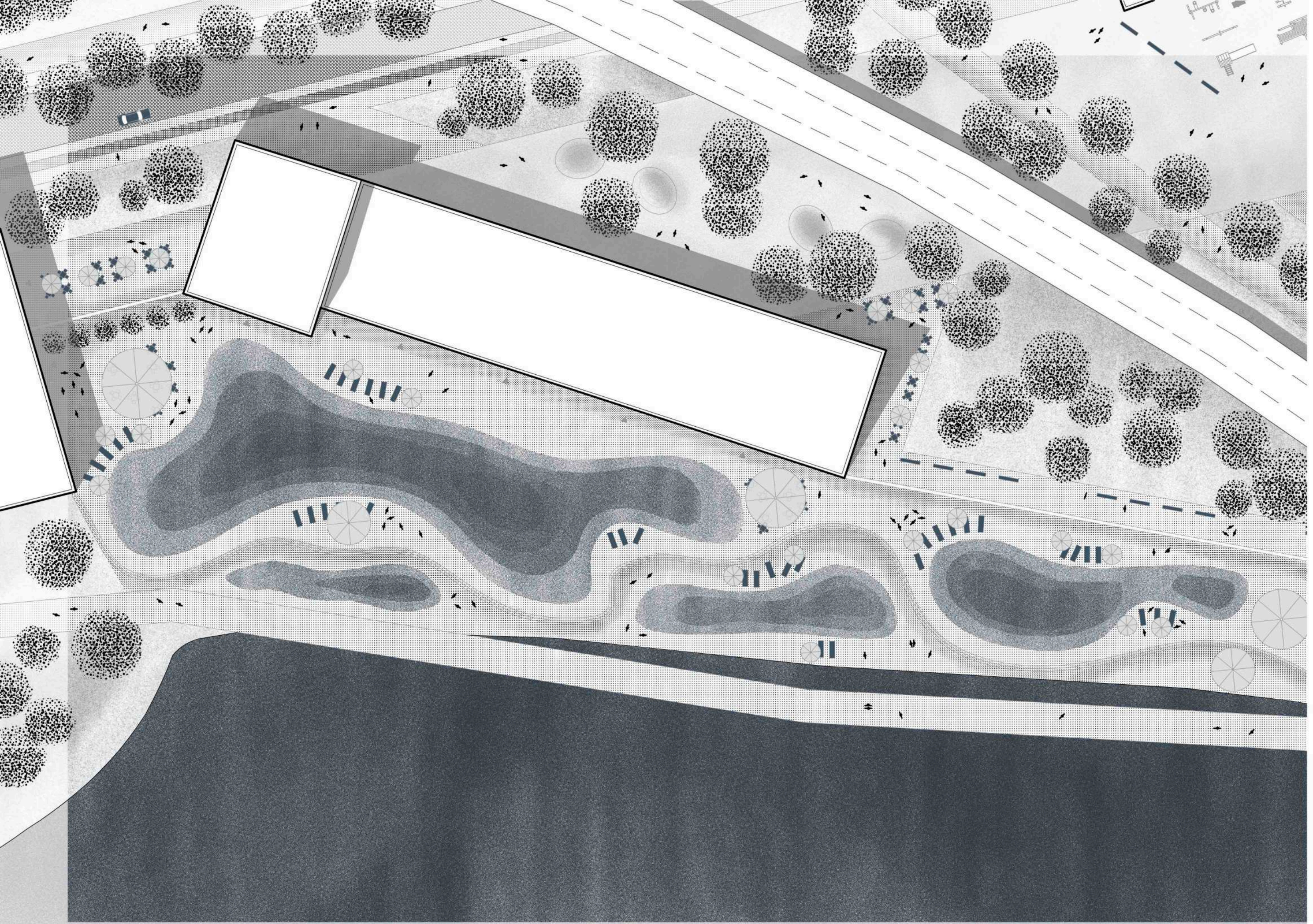

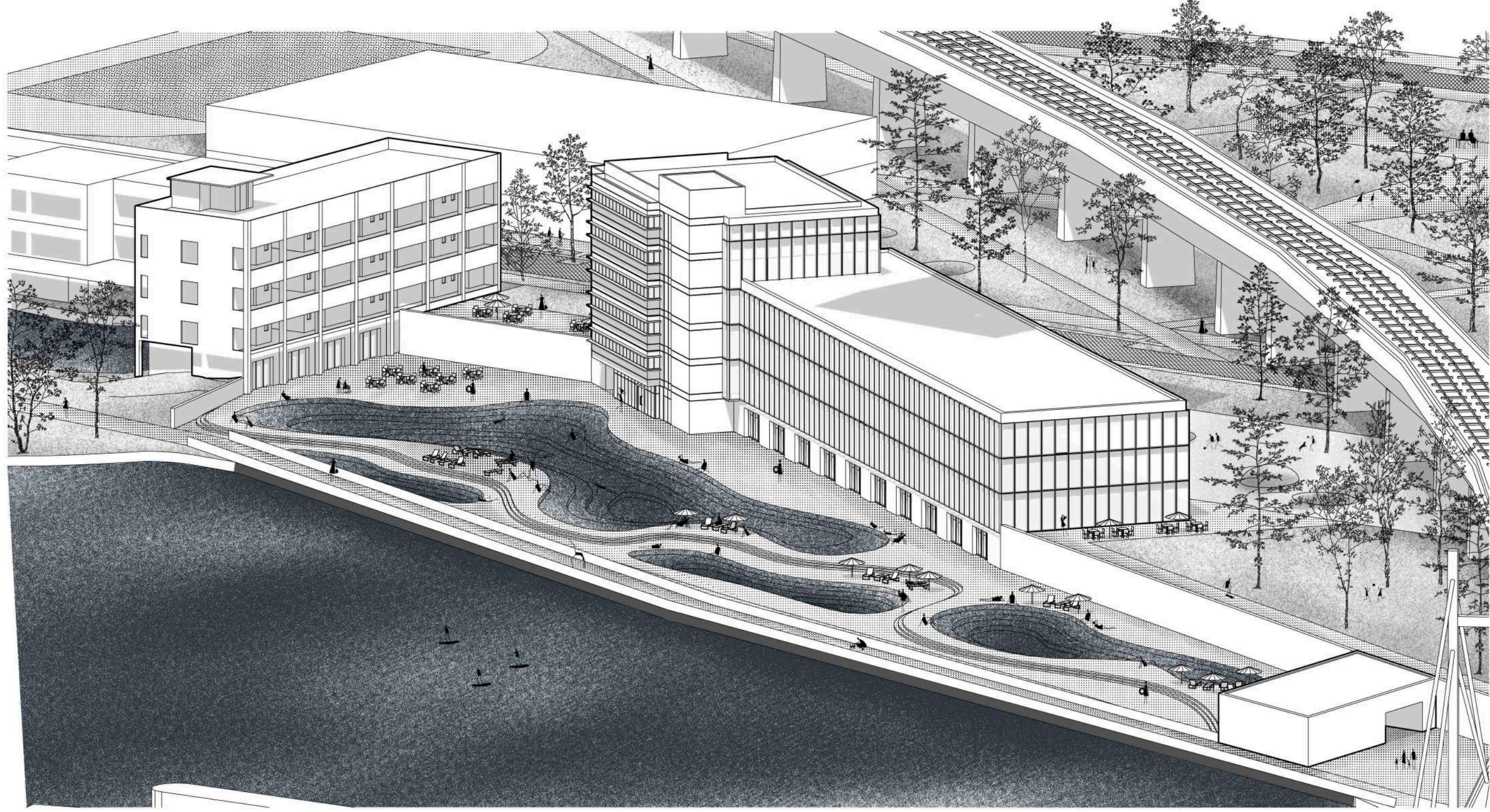

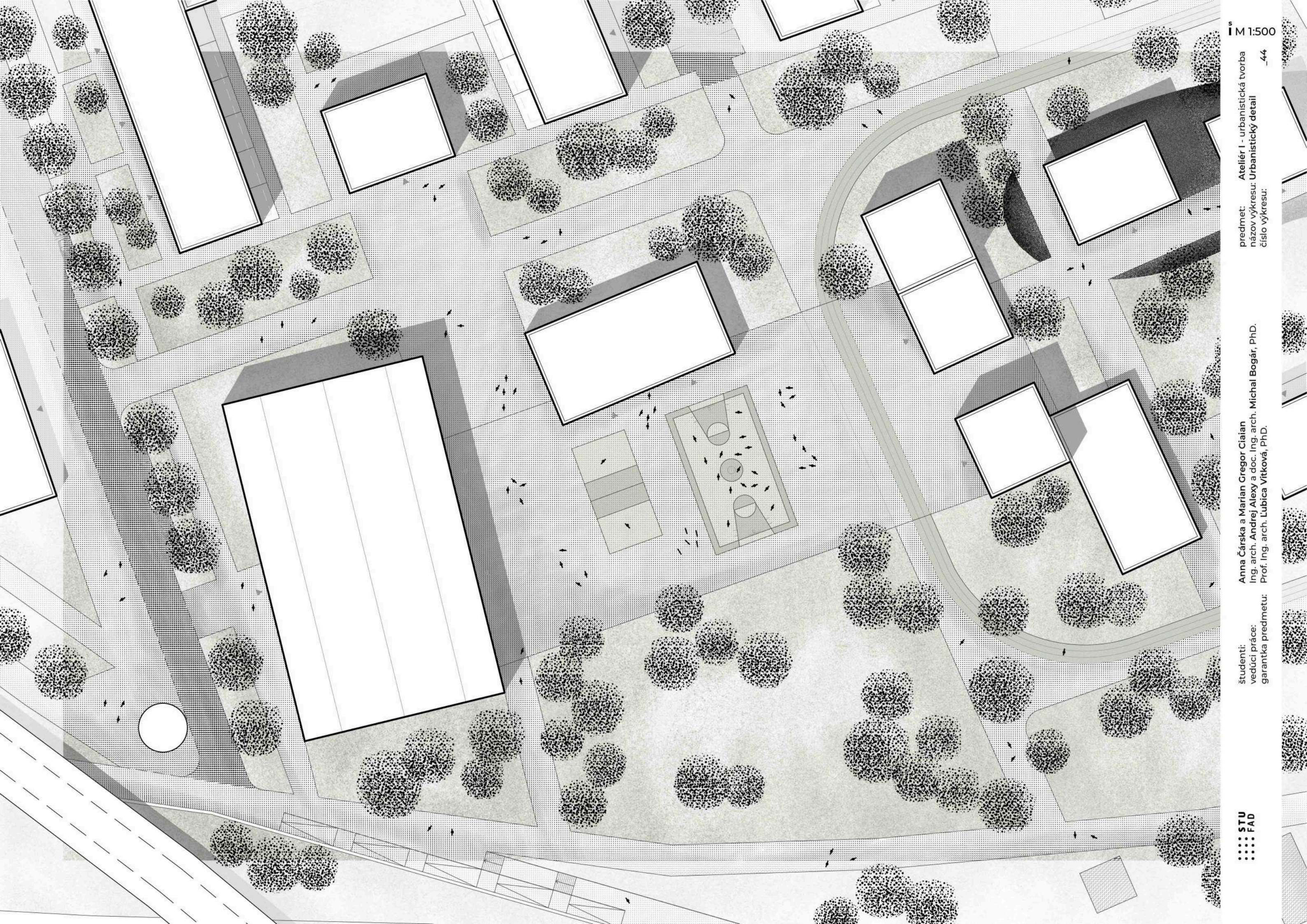

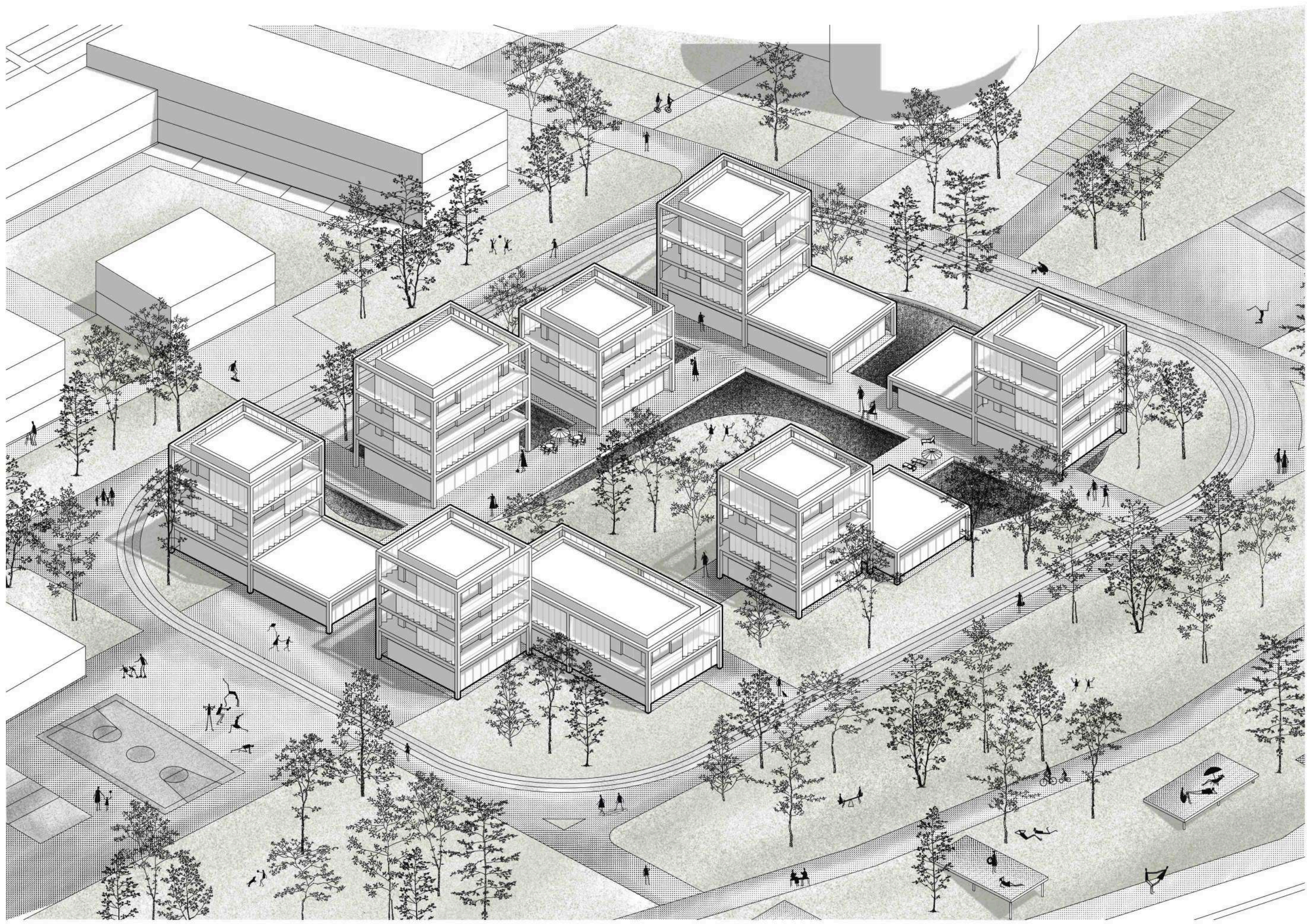

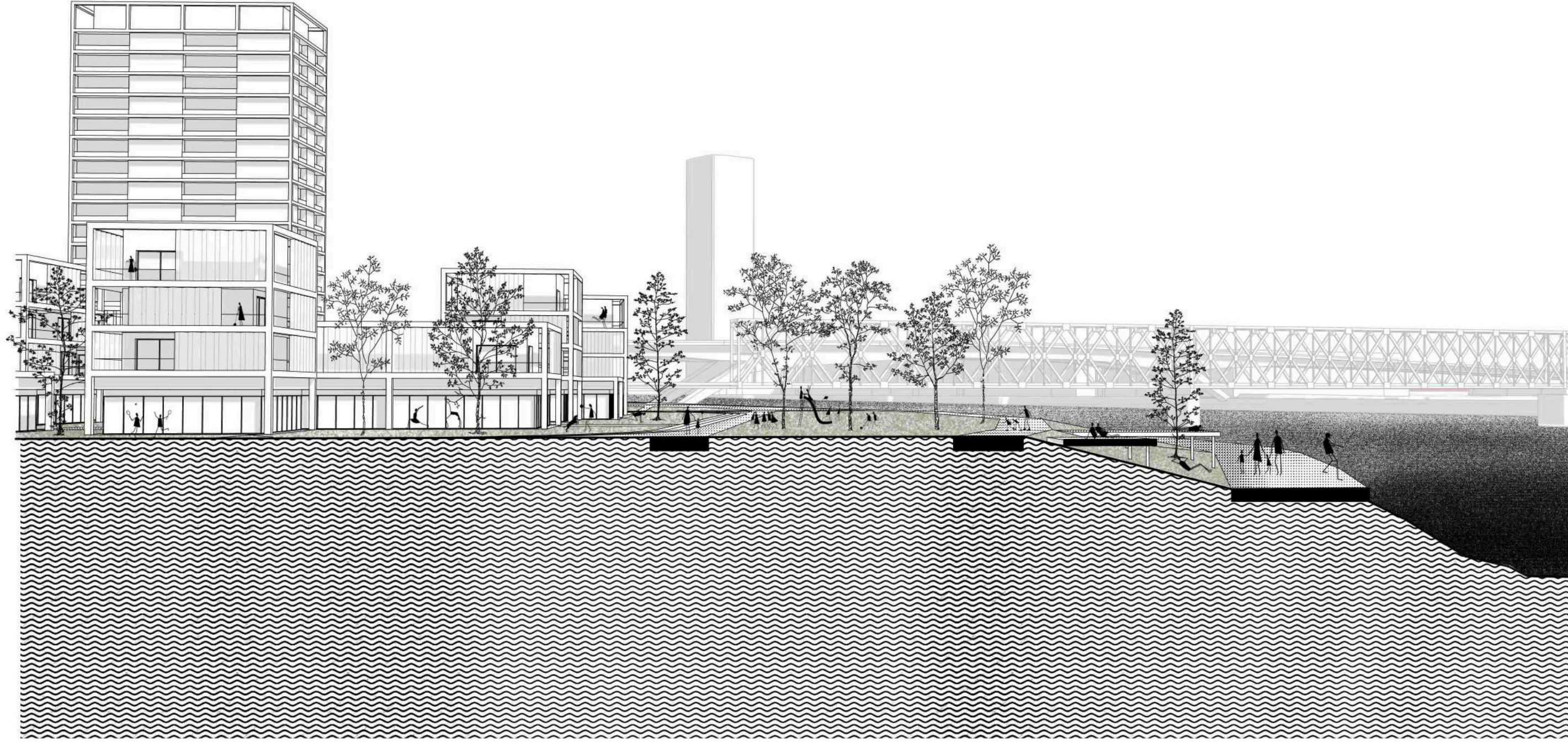

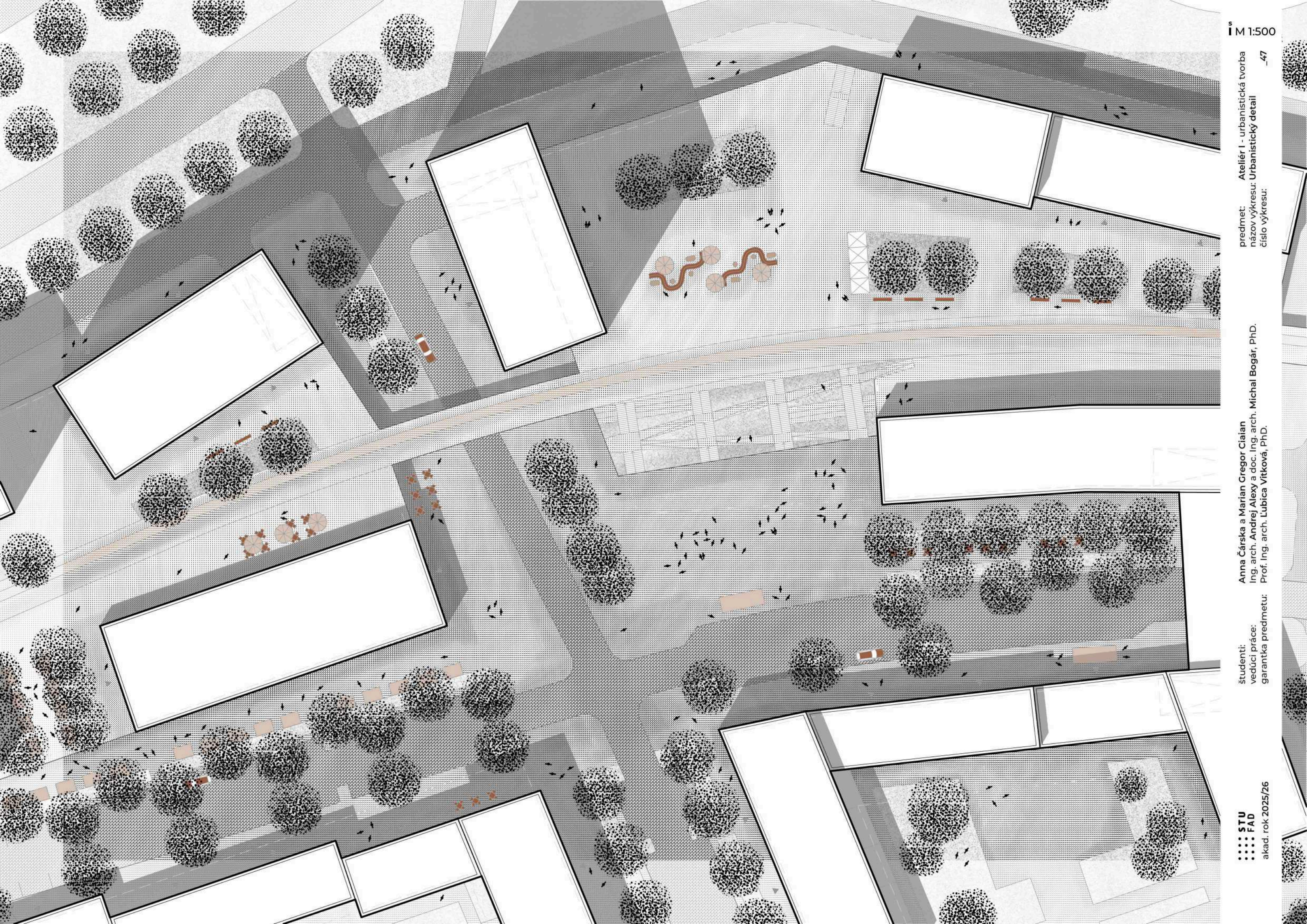

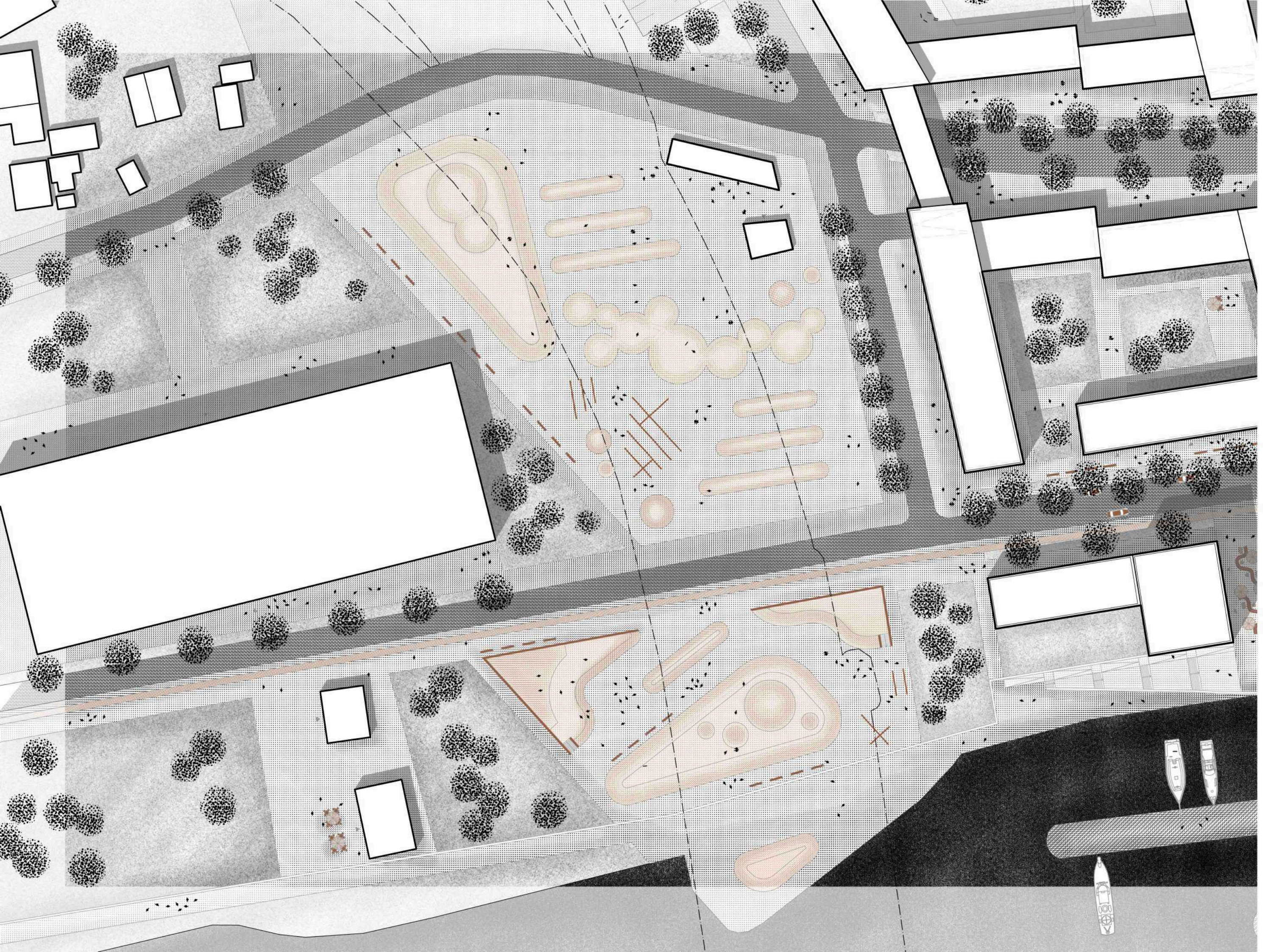

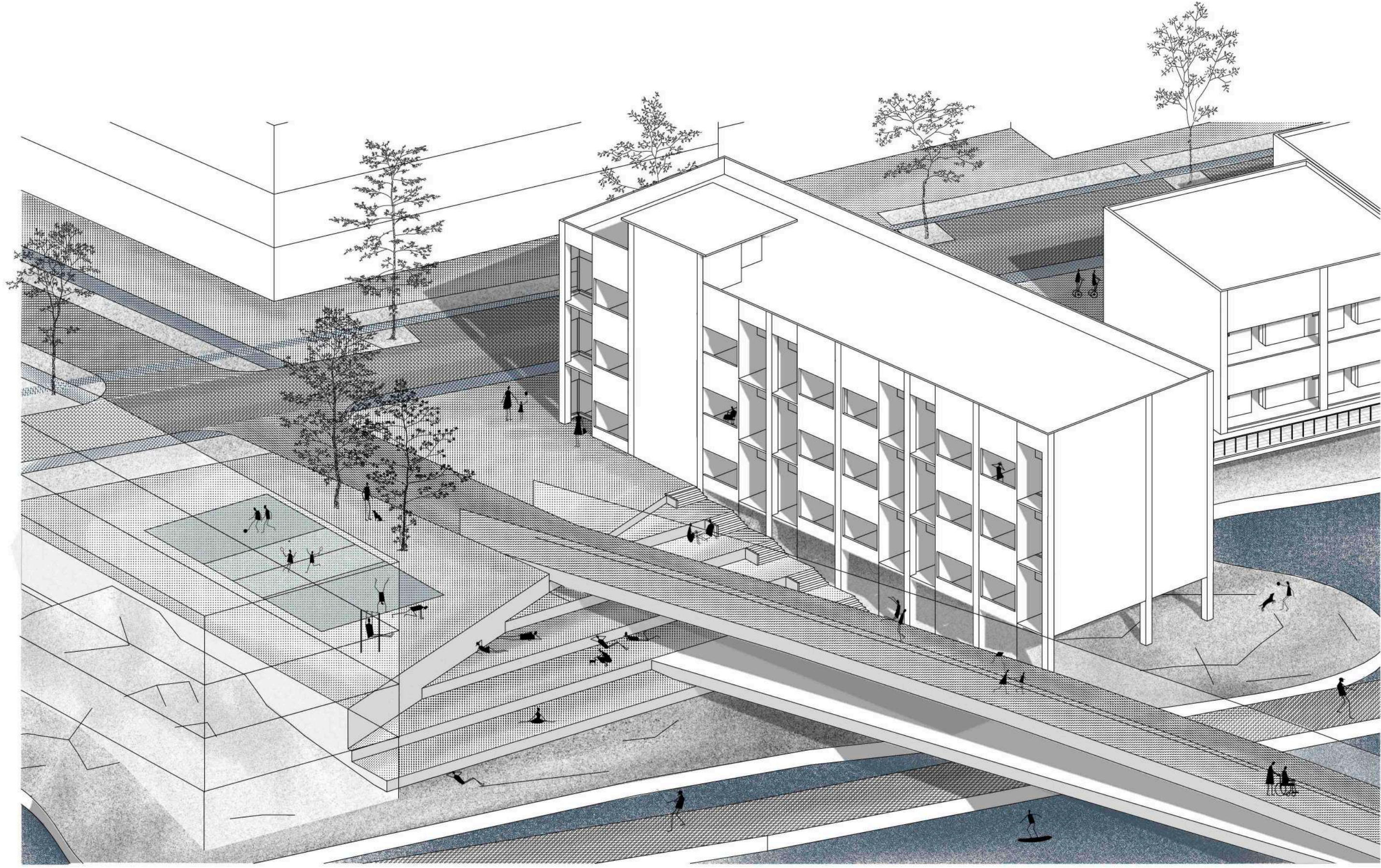

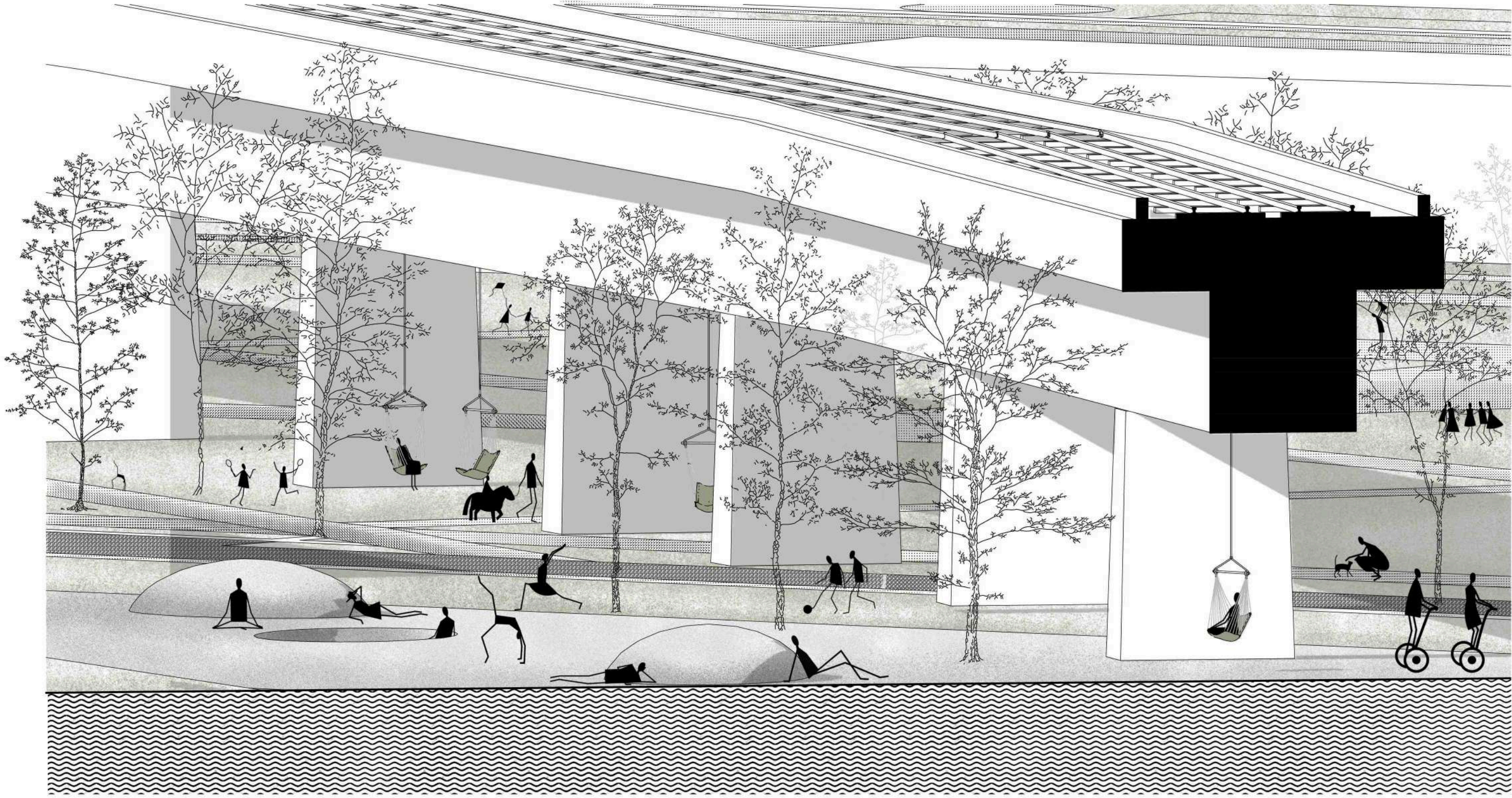

študenti:
vedúci práce:
garantka predmetu:

Anna Čárska a Marian Gregor Ciaian
Ing. arch. Andrej Alexy a doc. Ing. arch. Michal Bogár, PhD.
Prof. Ing. arch. Lubica Vitková, PhD.

predmet: Ateliér I - urbanistická tvorba
názov výkresu: Axonometrický detail
číslo výkresu: _49

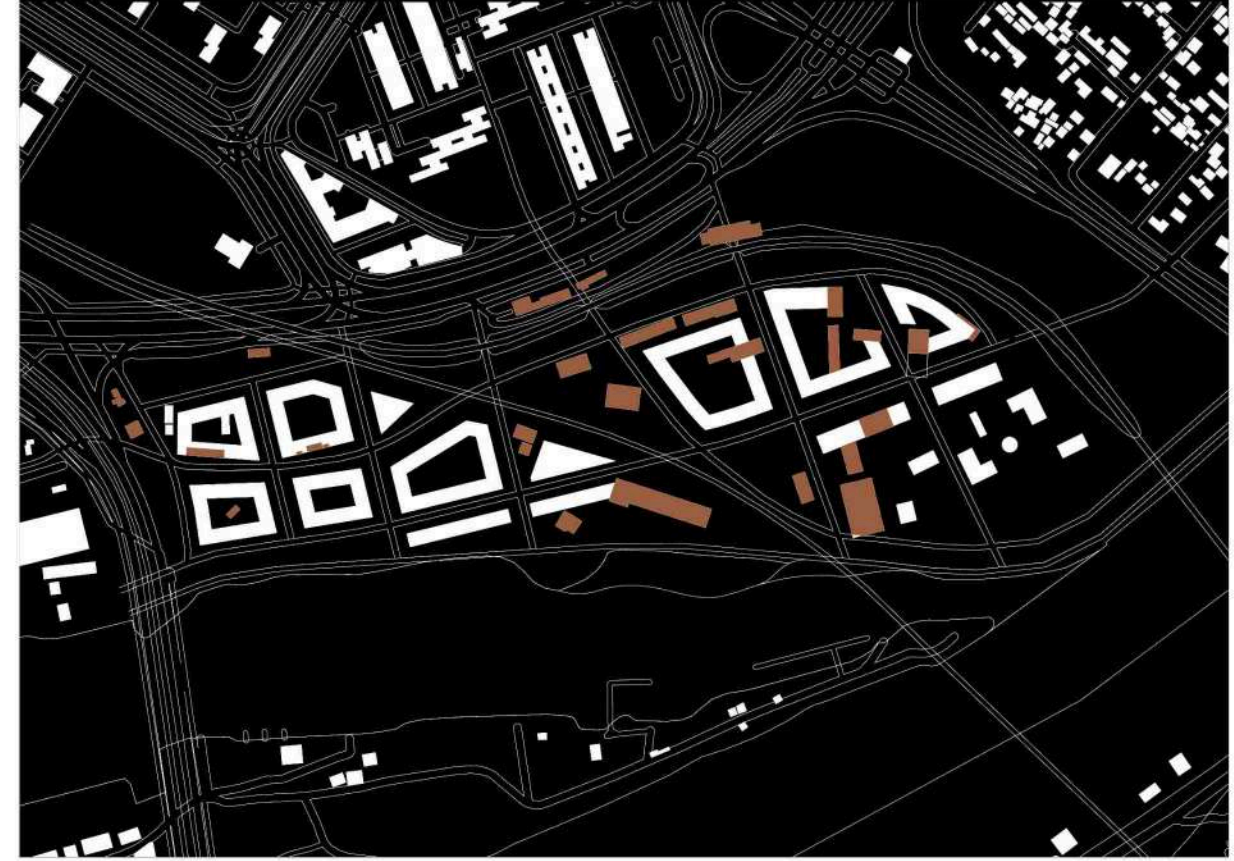

Prvý variantný koncept návrhu urbanistickej časti nábregia rieky Sava v Belehrade, podobne ako aj konečný návrh, počíta so zachovaním dvoch dôležitých trás. Prvou je existujúca, dnes už nefunkčná železničná trať, ktorá sa nachádza na zemnom vale a ktorej súčasťou je opustený železničný most, uvažovaný ako lávka pre peších. Druhou je zachovanie ďalšej komunikácie v území, ktorá podmieňuje nielen umiestnenie zachovaných objektov, ale aj napojenie na komunikačnú sieť mimo riešeného územia.

Je potrebné zdôrazniť, že tento návrh pracoval s touto myšlienkou už od samého začiatku, teda už v koncepcii pôvodného – konečného návrhu. Zároveň však bol už vtedy ovplyvnený uvažovaním o urbanistických blokoch ako reakcii na okolitú zástavbu. Ukázalo sa, že návrh najvýraznejšie reaguje na brutalistické, veľkoplošné bloky nachádzajúce sa severne od územia, a menej na zástavbu rodinných domov na východ od územia a na halové objekty situované na západ od územia.

Rovnako bola už v tomto prvom návrhu zohľadnená aj lúčovitá organizácia domov a komunikácií, orientovaných kolmo na breh rieky. Smer týchto priečných lúčov v území, ktoré navádzajú peších smerom k nábregiu, bol však príliš kolmý na nábregie a pôsobil veľmi neprirodzene. Tieto smery navyše výrazne kopírovali orientáciu objektov nachádzajúcich sa severne od riešeného územia.

Pri **druhom variantnom koncepte** boli, podobne ako pri prvom aj pri finálnom návrhu, zachované spomínané trasy bývalej železničnej trate a cestnej komunikácie, ktorá sa napája na okolité komunikačné siete. Tieto trasy boli prípadne len minimálne upravené. Zároveň bola rozvinutá štruktúra komunikácií, ktoré sa kolmo napájajú na nábregie. V tomto prípade je rozmiestnenie aj smerovanie týchto trás riešené hravejším spôsobom a citlivejšie reaguje na historický kontext územia. Aj preto tento návrh, v porovnaní s ostatnými, počíta s najväčším množstvom zachovaných objektov, ako aj s ich nadstavbou a opätovným využitím pre nové funkcie.

Problémom však bolo, že veľká časť týchto budov – hoci sa nachádzajú najmä na okrajoch riešeného územia – sú podľa dostupných zdrojov halové alebo provizórne objekty, ktoré slúžili, respektíve stále slúžia priemyselným účelom. Tieto objekty nie sú technicky ani koncepcne vhodné na nadstavbu ani na kvalitné funkčné pretransformovanie. Ich demolácia preto nie je z environmentálneho hľadiska až tak nevhodná, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať.

Tento prístup zachovávanie objektov v rámci druhého variantného konceptu tak výrazne obmedzoval ďalšie možnosti návrhu, ako aj reakciu na iné myšlienky nášho urbanistického uvažovania. Obmedzoval najmä tvorbu rozmanitých verejných a poloverejných a súkromných priestorov, prácu s ľudskou mierkou a celkovú schopnosť návrhu reagovať na súčasné potreby územia.